Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. birželio 18 d.*

„Konkurencija — Karteliai — Pasaulinė aliuminio fluorido rinka — Sprendimas, kuriuo konstatuojamas EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimas — Ieškinys dėl panaikinimo — Ieškinio pareiškimo terminas — Vėlavimas — Nepriimtinumas — Kainų nustatymas ir rinkų pasidalijimas — Pažeidimo įrodymas — Teisė į gynybą — Atitinkamos rinkos apibrėžimas — Baudos — Pažeidimo sunkumas — 2006 m. baudų apskaičiavimo gairės“

Byloje T-404/08

Fluorsid SpA, įsteigta Aseminyje (Italija),

Minmet financing Co., įsteigta Lozanoje (Šveicarija),

atstovaujamos advokatų L. Vasques ir F. Perego,

ieškovės,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą V. Di Bucci, C. Cattabriga ir K. Mojzesowicz,

atsakovę,

dėl prašymo panaikinti 2008 m. birželio 25 d. Komisijos sprendimą C(2008) 3043 dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/39.180 – Aliuminio fluoridas), susijusį su karteliu pasaulio aliuminio fluorido rinkoje, sudarytu siekiant nustatyti kainas ir pasidalyti rinkas pasaulio lygiu, arba, nepatenkinus šio prašymo, sumažinti ieškovėms paskirtos baudos dydį

BENDRASIS TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas J. Azizi (pranešėjas), teisėjai I. Labucka ir S. Frimodt Nielsen,

posėdžio sekretorius J. Palacio González, vyriausiasis administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. birželio 14 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

I – *Faktinės aplinkybės*

1 2008 m. birželio 25 d. Komisijos sprendimas dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/39.180 – Aliuminio fluoridas) (toliau – ginčijamas sprendimas) susijęs su karteliu pasaulinėje aliuminio fluorido rinkoje, kuris buvo sudarytas siekiant nustatyti kainas ir pasidalyti rinkas pasaulio lygiu ir kuriame aktyviai dalyvavo ieškovės *Fluorsid SpA* ir *Minmet financing Co*. (toliau – *Minmet*).

2 *Fluorsid* yra pagal Italijos teisę įsteigta bendrovė, kuri gamina ir parduoda išvestinius fluoro produktus, būtent aliuminio fluoridą. *Minmet*, Šveicarijoje įsteigta bendrovė, yra pagrindinė *Fluorsid* akcininkė, kuriai priklauso 54,844 % akcijų, ir išimtinė jos gaminamo aliuminio fluorido platintoja visame pasaulyje, išskyrus Italiją.

3 *Boliden Odda A/S* (toliau – *Boliden*) yra Norvegijos įmonė, gaminanti ir parduodanti cinką bei aliuminio fluoridą (ginčijamo sprendimo 6 konstatuojamoji dalis). 2005 m. kovo 23 d. *Boliden* pateikė Europos Bendrijų Komisijai prašymą atleisti nuo baudos pagal Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3, toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo). 2005 m. balandžio mėn. *Boliden* patikslino savo prašymą, pateikė papildomos informacijos apie dalyvavimą kartelyje aliuminio fluorido rinkoje ir pateikė parodymus žodžiu. 2005 m. balandžio 28 d. Komisija suteikė *Boliden* sąlyginį atleidimą nuo baudos pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo 8 straipsnio a dalį (ginčijamo sprendimo 56 konstatuojamoji dalis).

4 2005 m. gegužės 25 d. ir 26 d. Komisija, remdamasi 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 20 straipsnio 4 dalimi, atliko kratas Europos aliuminio fluorido tiekėjų (ginčijamo sprendimo 57 konstatuojamoji dalis), konkrečiai kalbant, *Fluorsid*, *Alufluor AB*, *Derivados del Fluor SA* ir *CE Giulini & C. Srl*. patalpose.

5 2006 m. rugpjūčio 23 d. ir 31 d., Komisija, remdamasi Reglamento Nr. 1/2003 19 straipsniu, apklausė O., buvusį įmonės *Boliden* aliuminio fluorido padalinio „Noralf“ komercijos direktorių (ginčijamo sprendimo 58 konstatuojamoji dalis).

6 Nuo 2006 m. rugsėjo mėn. iki 2007 m. vasario mėn. Komisija, remdamasi Reglamento Nr. 1/2003 18 straipsnio 2 dalimi, įmonėms, kurioms toje stadijoje buvo taikoma administracinė procedūra, t. y. pagal Tuniso teisę įsteigtai bendrovei *Industries chimiques du fluor (ICF)*, *Boliden*, *Alufluor*, *Derivados del Fluor*, *Fluorsid*, *CE Giulini & C.*, *Minmet* ir pagal Meksikos teisę įsteigtai bendrovei *Industrial Quimica de Mexico (IQM)* išsiuntė kelis prašymus pateikti informacijos, į kuriuos tos bendrovės atsakė (ginčijamo sprendimo 59 konstatuojamoji dalis).

7 2007 m. kovo 29 d. per susitikimą su Komisija *Fluorsid* pateikė tam tikrus dokumentus. 2007 m. balandžio 22 d. *Fluorsid* pateikė „prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti“ pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo, kurį Komisija laikė prašymu sumažinti baudos dydį. 2007 m. gegužės 27 d. *Fluorsid* pateikė šio prašymo papildymą. 2007 m. liepos 13 d. Komisija pranešė *Fluorsid*, kad neketina šiai bendrovei taikyti baudos sumažinimo pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo (ginčijamo sprendimo 60 ir 248–249 konstatuojamosios dalys).

8 2007 m. balandžio 24 d. Komisija formaliai pradėjo procedūrą prieš, be kita ko, ICF, *Boliden*, *Fluorsid*, *Minmet* bei IQM ir priėmė pranešimą apie kaltinimus, kuris toms bendrovėms buvo išsiųstas 2007 m. balandžio 25 d., o apie jį pranešta 2007 m. balandžio 26 d.–30 d. Tuo pat metu Komisija joms leido susipažinti su bylos medžiaga, pateikta kompaktinėje plokštelėje (ginčijamo sprendimo 61 konstatuojamoji dalis).

9 Visi pranešimo apie kaltinimus adresatai, išskyrus *Boliden*, pateikė pastabas dėl jiems pareikštų kaltinimų (ginčijamo sprendimo 62 konstatuojamoji dalis).

10 2007 m. rugsėjo 13 d. įvyko žodinis bylos nagrinėjimas, kuriame dalyvavo visi pranešimo apie kaltinimus adresatai (ginčijamo sprendimo 63 konstatuojamoji dalis).

11 2008 m. balandžio 11 d. ir 14 d. visiems pranešimo apie kaltinimus adresatams Komisija pateikė prašymus pateikti informacijos ir paragino nurodyti bendrą apyvartą 1999 m., 2000 m., 2001 m. ir 2007 m. bei aliuminio fluorido pardavimo apimtis, taip pat pranešti apie visus reikšmingus su veikla ar nuosavybe susijusius pasikeitimus, kurie bus daromi ateityje (ginčijamo sprendimo 64 konstatuojamoji dalis).

II – *Ginčijamas sprendimas*

A – *Ginčijamo sprendimo rezoliucinė dalis*

12 Ginčijamo sprendimo rezoliucinė dalis suformuluota taip:

„*1 straipsnis*

Nuo 2000 m. liepos 12 d. iki 2000 m. gruodžio 31 d. vykdydamos susitarimą ir (arba) imdamosi suderintų veiksmų aliuminio fluorido sektoriuje toliau nurodytos įmonės pažeidė Sutarties 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį:

a) *Boliden* <…>

b) *Fluorsid* <…> ir *Minmet* <…>

c) [ICF]

d) [IQM] ir *QB Industrias SAB*

2 straipsnis

Už 1 straipsnyje nurodytą pažeidimą skirtos tokios baudos

a) *Boliden* <…>: 0 EUR;

b) *Fluorsid* <…> ir *Minmet* <…>, solidariai: 1 600 000 EUR;

c) [ICF]: 1 700 000 EUR;

d) [IQM] ir *QB Industrias SAB*, solidariai: 1 670 000 EUR

<…>“

B – *Ginčijamo sprendimo motyvai*

13 Ginčijamo sprendimo motyvuose Komisija iš esmės nurodė tokias aplinkybes.

1. Dėl aliuminio fluorido sektoriaus

14 Pasak Komisijos, aliuminio fluoridas yra cheminis junginys, naudojamas aliuminio gamybai, nes tai leidžia sumažinti pirminiame aliuminio gamybos procese taikomam lydymui reikalingos elektros energijos suvartojimą, todėl aliuminio gamybos sąnaudos gerokai sumažėja. Pagrindiniai aliuminio fluorido vartotojai yra aliuminio gamintojai. Metinė aliuminio gamyba pasaulyje yra daugiau kaip 20 mln. t., iš kurių maždaug 30 % pagaminama Europoje (ginčijamo sprendimo 2 ir 3 konstatuojamosios dalys).

15 2000 m. Europos Ekonominėje Erdvėje (EEE) *Fluorsid* pardavė aliuminio fluorido už 2 717 735 eurų, o visame pasaulyje – už 31 997 725 EUR. 2007 m. pasaulinė apyvarta buvo 83 136 704 eurų (ginčijamo sprendimo 15 konstatuojamoji dalis).

16 2000 m. EEE laisvoje rinkoje parduoto aliuminio fluorido bendra rinkos vertė siekė 71 600 000 eurų. Laisvoje pasaulio rinkoje, kurioje veikė kartelis, parduoto aliuminio fluorido bendra rinkos vertė 2000 m. siekė 340 000 000 eurų. Ginčijamame sprendime nagrinėjamų įmonių bendra rinkos dalis sudarė 33 % EEE rinkos ir 35 % pasaulio rinkos (ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamoji dalis).

17 Aliuminio fluoridas parduodamas visame pasaulyje. Prekyba vyksta tarp Jungtinių Amerikos Valstijų ir EEE ir tarp EEE ir Jungtinių Amerikos Valstijų, Afrikos, Pietų Amerikos ir Australijos (ginčijamo sprendimo 35 konstatuojamoji dalis). ICF pardavė didelius šio produkto kiekius EEE (ginčijamo sprendimo 36 konstatuojamoji dalis). Nuo 1997 m. aliuminio fluorido pramonės asociacija *Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA)* vienija viso pasaulio gamintojus (ginčijamo sprendimo 38 konstatuojamoji dalis).

2. Dėl susitikimo Milane ir dėl kartelio įgyvendinimo

18 Pasak Komisijos, tam tikrų slaptų veiksmų aliuminio fluorido pramonėje užuomazgos jau pastebimos laikotarpiu nuo IFPA įkūrimo 1997 m. iki 2000 m. liepos 12 d. Milane (Italija) įvykusio susitikimo, tačiau nėra jokių tai patvirtinančių įrodymų (ginčijamo sprendimo 73 konstatuojamoji dalis). Komisija patikslino, kad susitikime Milane dalyvavo *Fluorsid*, ICF ir IQM atstovai, o *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovas tame susitikime dalyvavo telefonu. Per šį susitikimą jos dalyviai susitarė dėl tikslo 20 % padidinti aliuminio fluorido pardavimo kainas. Jie išanalizavo įvairius pasaulio regionus, įskaitant Europą, kad galėtų nustatyti bendrą kainų lygį ir tam tikrai atvejais pasidalyti rinką. Pagal jų susitarimą bendras tikslas buvo pasiekti aukštesnį kainų lygį ir atgrasyti nuo bet kokių didelių kainos mažinimų. Dalyviai taip pat pasikeitė svarbia komercine informacija. Dėl šio aspekto Komisija rėmėsi *Fluorsid* atstovo R. parengta susitikimo Milane ataskaita, *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovo O. užrašais ir O. parodymais (ginčijamo sprendimo 77–91 konstatuojamosios dalys).

19 Po susitikimo Milane aptariamos įmonės toliau palaikė tarpusavio ryšius (ginčijamo sprendimo 93 konstatuojamoji dalis).

20 2000 m. spalio 25 d. T. iš *Boliden* padalinio „Noralf“ ir A. iš IQM telefonu pasikeitė informacija apie jų pateiktus pasiūlymus klientui Australijoje, įskaitant informaciją apie kainas, sutarties trukmę ir pasiūlytą kiekį. Šio pokalbio telefonu turinys buvo išdėstytas ranka rašytuose to laiko T. užrašuose, skirtuose O., kuris taip pat priklausė *Boliden* padaliniui „Noralf“ (ginčijamo sprendimo 94 konstatuojamoji dalis).

21 2000 m. lapkričio 8 d. *Minmet* deleguotas administratorius C. nusiuntė pranešimą *Fluorsid* apie tą pačią dieną įvykusį savo pokalbį telefonu su G. iš ICF apie aliuminio fluorido pardavimo kainas (ginčijamo sprendimo 95 konstatuojamoji dalis).

22 2000 m. lapkričio 9 d. *Minmet* nusiuntė kitą ataskaitą *Fluorsid* apie susitikimą su ICF Lozanoje (Šveicarija) dėl klientų ir kainų tam tikrose rinkose, konkrečiai kalbant, Brazilijos ir Venesuelos (ginčijamo sprendimo 96 konstatuojamoji dalis).

3. Dėl EB 81 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies taikymo

23 Komisija nusprendė, kad susitikimas Milane ir po jo buvę veiksmai dėl įgyvendinimo atitinka visus susitarimo ir (arba) suderintų veiksmų požymius, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį arba EEE susitarimo 53 straipsnį (ginčijamo sprendimo 115–122 konstatuojamosios dalys), ir kad šis kartelis yra vienas ir tęstinis pažeidimas (ginčijamo sprendimo 123–129 konstatuojamosios dalys).

24 Šiuo pažeidimu buvo siekiama riboti konkurenciją Europos Bendrijoje ir EEE (ginčijamo sprendimo 130–135 konstatuojamosios dalys), tačiau geografiškai pažeidimas buvo pasaulinio masto ir apėmė susitikimo Milane ataskaitoje paminėtus regionus, t. y. Europą, Turkiją, Australiją, Pietų Ameriką, Pietų Afriką, Šiaurės Ameriką (ginčijamo sprendimo136 konstatuojamoji dalis).

25 Pasak Komisijos, kartelis galėjo daryti nemenką poveikį valstybių narių prekybai arba EEE susitarimo šalims (ginčijamo sprendimo 137–142 konstatuojamosios dalys).

4. Dėl pažeidimo trukmės

26 Nepaisant požymių, kad aliuminio fluorido gamintojai jau antroje praėjusio amžiaus dešimtojo dešimtmečio pusėje buvo ėmęsi slaptų veiksmų, būtent po 1999 m. Graikijoje įvykusio susitikimo, Komisija nusprendė, kad įtikinamų įrodymų apie kartelio egzistavimą ji turi tik nuo „ne anksčiau“ kaip 2000 m. liepos 12 d., kai Milane įvyko susitikimas (ginčijamo sprendimo 144 konstatuojamoji dalis).

27 Aliuminio fluorido sektoriuje dėl tiekimo sutarčių deramasi iš anksto laikotarpiu, kuris prasideda kiekvienų kalendorinių metų antrąjį pusmetį ir baigiasi tų pačių kalendorinių metų pabaigoje arba per pirmuosius penkis paskesnių kalendorinių metų mėnesius. Tas pats pasakytina ir apie daugiametes sutartis. Tam tikrose daugiametėse sutartyse visada numatyta, kad dėl metinės kainos deramasi kiekvienų kalendorinių metų pabaigoje arba kad kiekvieno pusmečio pabaigoje persvarstomos pusmetinės kainos. Milane įvykusio susitikimo ataskaitoje patvirtinta, kad sektoriuje buvo taikoma praktika iš anksto nustatyti kainas ateinantiems ūkiniams metams. Remdamasi tuo Komisija padarė išvadą, kad 2000 m. liepos mėn. vykusių slaptų kontaktų rezultatai buvo taikomi deryboms, vykusioms 2000 m. antrąjį pusmetį (ginčijamo sprendimo 146 konstatuojamoji dalis).

28 Komisija padarė išvadą, kad kartelio veikla buvo tęsiama ir jo narių veiksmais toliau buvo daromas antikonkurencinis poveikis iki „ne anksčiau“ kaip 2000 m. gruodžio 31 d. (ginčijamo sprendimo 147 konstatuojamoji dalis).

5. Dėl baudos dydžio nustatymo

29 Remdamasi ieškovių pateiktais duomenimis apie apskaičiuotas EEE jų parduodamo nagrinėjamo produkto vertes (6 279 960 eurų) Komisija nustatė, kad bazinis ieškovėms skirtinų baudų dydis yra 1 600 000 eurų (ginčijamo sprendimo 243 konstatuojamoji dalis), ir nurodė, kad remiantis Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairėmis

(OL C 210, p. 2, toliau – 2006 m. baudų apskaičiavimo gairės) „bazinis baudos dydis turi priklausyti nuo pardavimo vertės dalies, apskaičiuotos remiantis pažeidimo sunkumu, padaugintu iš pažeidimo metų skaičiaus“ (ginčijamo sprendimo 234 konstatuojamoji dalis).

30 Šioje byloje pažeidimo esmė yra būtent horizontalusis kainų nustatymo kartelis, kuris dėl savo pobūdžio priskiriamas prie pačių sunkiausių konkurencijos ribojimo atvejų. Tai turi atsispindėti pardavimų, į kuriuos atsižvelgiama, vertės dalyje (ginčijamo sprendimo 236 konstatuojamoji dalis). 2000 m. bendra darant šį pažeidimą dalyvavusių įmonių užimama rinkos dalis EEE neviršijo 35 % (ginčijamo sprendimo 237 konstatuojamoji dalis). Geografiškai šis kartelis apėmė visą pasaulį (ginčijamo sprendimo 238 konstatuojamoji dalis). Komisija „taip pat atsižvelgė į pažeidimo įgyvendinimo laipsnį (ginčijamo sprendimo 134, 135, 154–156, 172 ir 185 konstatuojamosios dalys), kad nustatytų, į kokią pardavimo vertės dalį reikia atsižvelgti“ (ginčijamo sprendimo 239 konstatuojamoji dalis).

31 Tuo remdamasi Komisija padarė išvadą, kad, atsižvelgiant į šiame sprendime nurodytus su pažeidimo pobūdžiu ir jo geografine apimtimi susijusius veiksnius, kiekvienos įmonės pardavimo vertės dalis, kuria remiantis turi būti nustatytas bazinis skirtinų baudų dydis, yra 17 % (ginčijamo sprendimo 240 konstatuojamoji dalis).

32 Kadangi pažeidimas truko nuo „ne anksčiau“ kaip 2000 m. liepos 12 d. iki 2000 m. gruodžio 31 d., nustatytam baziniam dydžiui taikytinas dauginimo koeficientas yra 0,5 (ginčijamo sprendimo 241 konstatuojamoji dalis). Papildoma suma, skirta atgrasyti įmones nuo dalyvavimo tokiuose, kaip nagrinėjamasis šioje byloje, horizontaliuosiuose susitarimuose dėl kainų nustatymo, yra 17 % nuo pardavimų vertės (ginčijamo sprendimo 242 konstatuojamoji dalis).

33 Kartelio dalyviams Komisija nustatė tokius skirtinų baudų bazinius dydžius:

— *Boliden*: 1 mln. eurų,

— *Fluorsid* ir *Minmet*: 1,6 mln. eurų,

— ICF: 1,7 mln. eurų,

— IQM, *QB Industrias SAB*: 1,67 mln. eurų.

34 Remdamasi pranešimu dėl bendradarbiavimo Komisija galiausiai atleido *Boliden* nuo bet kokios baudos.

6. Dėl lengvinančių aplinkybių

35 Komisija galiausiai nusprendė, jog vien aplinkybė, kad *Fluorsid* ir *Minmet* bendradarbiavo per tyrimą, savaime nėra lengvinanti ir kad šiuo atveju nėra jokios ypatingos aplinkybės, kuria būtų galima pagrįsti joms skirtos baudos dydžio sumažinimą (ginčijamo sprendimo 248–249 konstatuojamosios dalys). Komisija pažymėjo, kad *Fluorsid* pateikė prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti maždaug po dvejų metų nuo tyrimo pradžios ir ji buvo antroji įmonė, susisiekusi su ja. Komisija konstatavo, kad *Fluorsid* pateikta informacija prieš pranešimo apie kaltinimus priėmimą nesuteikė reikšmingos pridėtinės vertės ir kad po 2007 m. balandžio 22 d. jos pateiktos informacijos dalis nebuvo panaudota pažeidimui įrodyti (ginčijamo sprendimo 260–263 konstatuojamosios dalys). Todėl Komisija nesumažino joms skirtos baudos dydžio. Komisija ieškovėms skyrė 1 600 000 eurų dydžio galutinę bendrai ir solidariai mokėtiną baudą (ginčijamo sprendimo 276 konstatuojamoji dalis ir 2 straipsnis).

Procesas ir šalių reikalavimai

36 2008 m. rugsėjo 20 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktų pareiškimu, kurį pasirašė tie patys teisiniai atstovai, ieškovės kartu pareiškė šį ieškinį.

37 Ieškovės Bendrojo Teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą,

— nepatenkinus šio prašymo, sumažinti ieškovėms skirtos solidariai mokėtinos baudos dydį,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

38 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

— atmesti *Minmet* ieškinį kaip akivaizdžiai nepriimtiną arba kaip nepagrįstą,

— atmesti *Fluorsid* ieškinį kaip nepagrįstą,

— priteisti iš ieškovių bylinėjimosi išlaidas.

39 Remdamasis teisėjo pranešėjo pranešimu Bendrasis Teismas (pirmoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį.

40 Vienam kolegijos nariui negalint dalyvauti nagrinėjant bylą, Bendrojo Teismo pirmininkas, remdamasis Bendrojo Teismo procedūros reglamento 32 straipsnio 3 dalimi, paskyrė į kolegiją kitą teisėją.

41 Taikydamas proceso organizavimo priemones, kurių ėmėsi pagal Procedūros reglamento 64 straipsnį, Bendrasis Teismas paprašė Komisijos raštu atsakyti į klausimą. Komisija dėl šios proceso organizavimo priemonės atsakė per nustatytą terminą.

42 2012 m. birželio 14 d. posėdyje išklausyti šalių žodiniai paaiškinimai ir jų atsakymai į Bendrojo Teismo žodžiu pateiktus klausimus. Per teismo posėdį Komisija pateikė dokumentą, kuriame paaiškino, kaip apskaičiavo pardavimų vertes ir rinkos dalis, kad nustatytų ieškovėms skirtos baudos dydį. Išklausius šalis, šis dokumentas buvo pridėtas prie bylos, ir tai buvo užfiksuota posėdžio protokole.

Dėl teisės

I – *Dėl priimtinumo*

A – *Pirminės pastabos*

43 Kadangi Komisija remiasi ieškinio nepriimtinumu dėl to, kad jį pareiškė *Minmet*, reikia pažymėti, kad ginčijamas sprendimas yra sprendimų mozaika, sudaryta iš įvairių individualių panašių sprendimų skirti baudas, kurie buvo priimti per bendrą procedūrą (šiuo klausimu žr. 1999 m. rugsėjo 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš AssiDomän Kraft Products ir kt.*, C-310/97 P, Rink. p. I-5363, 49 ir paskesnius punktus). Taigi šiuo atveju reikia atskirti būtent *Fluorsid* skirtą sprendimą nuo *Minmet* skirto sprendimo ir atskirai įvertinti *Minmet* ir *Fluorsid* ieškinių priimtinumą, nes tie ieškiniai susiję su teisiškai skirtingais dėl jų priimtais sprendimais (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš AssiDomän Kraft Products ir kt.* 53–56 punktus).

B – *Dėl ieškinio apimties*

44 Reikia priminti, kad ginčijamo sprendimo redakciją anglų kalba Komisija *Minmet* pateikė 2008 m. liepos 9 d. O *Fluorsid* ginčijamo sprendimo redakciją italų kalba buvo pateikta 2008 m. liepos 11 d.

45 Tarp ieškinio reikalavimų yra prašymas „panaikinti visą sprendimą“, papildomai nepatikslinant ginčo dalyko. Tačiau ieškinio 1 punkte pažymėta, kad ieškovės siekia „panaikinti <…> Komisijos sprendimą C (2008) 3043 <…>, apie kurį *Fluorsid* ir *Minmet* buvo pranešta atitinkamai 2008 m. liepos 11 d. ir <…> liepos 9 d.“. Ieškinio 3 punkte pasakyta, kad „šiuo ieškiniu <…> *Fluorsid* ir *Minmet* siekia ginčyti sprendimą, kuriuo <…> Komisija nustatė [EB …] 81 straipsnio <…> pažeidimą, ir <…> įpareigojo *Fluorsid* ir *Minmet* solidariai sumokėti <…> baudą“. Galiausiai prie ieškinio pridėtame priede ieškovės pateikė tik *Fluorsid* skirtą sprendimą italų kalba, o *Minmet* skirto sprendimo anglų kalba nepridėjo. Iš tiesų ginčijamo sprendimo redakciją anglų kalba *Minmet* pateikė tik pritaikius Bendrojo Teismo proceso organizavimo priemonę pagal Procedūros reglamento 64 straipsnį.

46 Remiantis visomis šiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad net jei ieškovės aiškiai nepabrėžė, kad jų ieškinys iš tikrųjų pateiktas dėl dviejų teisiškai skirtingų sprendimų, kurie atitinkamai skirti dviem skirtingiems juridiniams asmenims, vis dėlto remiantis ieškiniu galima daryti pakankamai aiškią išvadą, kad ieškovės norėjo ginčyti ir prašyti panaikinti abu sprendimus tiek, kiek juose jos yra kaltinamos. Per teismo posėdį ieškovės dar kartą patvirtino, ir tai buvo pažymėta to posėdžio protokole, kad „ginčijamą sprendimą“ laiko „vienu ir tuo pačiu sprendimu“, apie kurį joms pranešta, nes jame nustatyta jų solidarioji atsakomybė už vieną pažeidimą ir už tą pažeidimą skirta viena solidariai mokėtina bauda.

C – *Dėl Minmet ieškinio priimtinumo*

47 Kalbant apie *Minmet* ieškinio priimtinumą, kiek jis susijęs su jai skirtu sprendimu, reikia priminti, kad Komisija teigė, jog šis ieškinys pateiktas 2008 m. rugsėjo 20 d. pavėluotai, todėl turi būti pripažintas nepriimtinu. Šiuo klausimu *Minmet* teigia, jog pavėluota buvo dėl elektroninių komunikacijos priemonių blogo veikimo. Tai yra objektyvios techninio pobūdžio aplinkybės, kurių numatyti neįmanoma, todėl tai turi būti dovanotina.

48 Neatsižvelgiant į klausimą, ar *Minmet* turi teisę pareikšti ieškinį dėl jai adresuoto sprendimo, o Komisija tai neigia, reikia konstatuoti, kad *Minmet* yra suinteresuota pareikšti ieškinį dėl jai skirto sprendimo ir dėl *Fluorsid* skirtos baudos, už kurios sumokėjimą *Minmet* buvo pripažinta solidariai atsakinga tiek tame sprendime, tiek sprendime, apie kurį jai buvo pranešta individualiai. Šį teiginį dar labiau patvirtina aplinkybė, kad *Fluorsid* skirtas sprendimas yra pirminis *Minmet* solidariosios atsakomybės teisinis pagrindas, nes ta atsakomybė yra neginčijamai susijusi su *Fluorsid* atsakomybe ir pastarajai bendrovei skirta bauda. Todėl *Minmet* suinteresuotumas panaikinti ar sumažinti šią baudą negali kelti abejonių.

49 Bet kuriuo atveju, kaip nustatyta teismų praktikoje, kai kalbama apie vieną ir tą patį ieškinį, Sąjungos teismas gali atsisakyti nagrinėti, ar kiti ieškovai turi teisę pareikšti ieškinį (1993 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *CIRFS ir kt. prieš Komisiją*, C-313/90, Rink. p. I-1125, 31 punktas ir 2003 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Verband der freien Rohrwerke ir kt. prieš Komisiją*, T-374/00, Rink. p. II-2275, 57 punktas).

50 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Bendrasis Teismas daro išvadą, kad *Minmet* ieškinys yra priimtinas, nes pareikštas dėl *Fluorsid* skirto sprendimo, dėl kurio ieškinys buvo pateiktas laiku.

51 Atvirkščiai, kalbant apie *Minmet* pareikštą ieškinį dėl jai skirto sprendimo, visų pirma primintina, kad Komisija reikalauja atmesti šį ieškinį kaip nepriimtiną, nes terminas jam pareikšti yra pasibaigęs. Dėl šio aspekto reikia paminėti, kad ieškiniui pateikti skirtas dviejų mėnesių terminas nuo pranešimo apie nagrinėjamą teisės aktą dienos, kaip tai suprantama pagal EB 230 straipsnio penktą pastraipą, yra

viešosios tvarkos norma, nustatyta siekiant užtikrinti teisinių situacijų aiškumą ir saugumą bei išvengti bet kokios diskriminacijos ar šališko požiūrio vykdant teisingumą. Todėl teismas privalo savo iniciatyva patikrinti, ar to reikalavimo laikytasi (šiuo klausimu žr. 1997 m. rugsėjo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mutual Aid Administration Services prieš Komisiją*, T-121/96 ir T-151/96, Rink. p. II-1355, 38 punktą). Šis terminas yra nekintantis, absoliutus ir nepratęsiamas (2011 m. gruodžio 16 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Enviro Tech Europe ir Enviro Tech International prieš Komisiją*, T-291/04, Rink. p. II-8281, 95 punktas).

52 Šiuo atveju *Minmet* apie ginčijamą sprendimą buvo pranešta 2008 m. liepos 9 d. Remiantis Procedūros reglamento 101 straipsnio 1 dalies a punktu, „jeigu dienomis, savaitėmis, mėnesiais ar metais nustatytas terminas skaičiuojamas nuo momento, kai įvyksta įvykis arba yra atliekamas veiksmas, ta diena, kai įvyksta įvykis arba yra atliekamas veiksmas, į šį terminą neįskaičiuojama“. To paties reglamento 102 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad procesiniai terminai dėl nuotolių pratęsiami dešimčiai dienų, ir tas laikotarpis visiems yra vienodas. Todėl šioje byloje terminas ieškiniui dėl *Minmet* skirto sprendimo pareikšti baigėsi 2008 m. rugsėjo 19 d., ir *Minmet* tai pripažino per teismo posėdį; tai užfiksuota posėdžio protokole. Tačiau ieškinį dėl jai skirto sprendimo *Minmet* pateikė tik 2008 m. rugsėjo 20 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktu pareiškimu.

53 *Minmet* teigia, kad dėl Bendrojo Teismo prašymo pašalinti pareiškimo trūkumus terminas ieškiniui pareikšti buvo pratęstas. Tačiau dėl to, kad šis terminas yra nekintantis, absoliutus ir nepratęsiamas (šio sprendimo 51 punkte minėto Sprendimo *Enviro Tech Europe ir Enviro Tech International prieš Komisiją* 95 punktas), nei toks prašymas, nei Bendrojo Teismo sutikimas, kad būtų pašalinti pareiškimo trūkumai, neturi įtakos pasibaigusiam ieškinio pareiškimo terminui. Buvo nuspręsta, kad ieškinio priimtinumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į esamą padėtį tuo momentu, kai pateikiamas pareiškimas. Jei tuo momentu netenkinamos ieškinio pareiškimo sąlygos, ieškinys yra nepriimtinas. Trūkumus pašalinti galima tik tol, kol terminas ieškiniui pareikšti nėra pasibaigęs (žr. 2010 m. rugsėjo 7 d. Bendrojo Teismo nutarties *Norilsk Nickel Harjavalta ir Umicore prieš Komisiją*, T-532/08, Rink. p. II-3959, 70 punktą ir Nutarties *Etimine ir Etiproducts prieš Komisiją*, T-539/08, Rink. p. II-4017, 76 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką). Tačiau reikia konstatuoti, kad trūkumai buvo pašalinti pasibaigus terminui ieškiniui pareikšti, todėl pašalinus trūkumus *Minmet* ieškinys negalėjo pasidaryti priimtinas.

54 Todėl tiek, kiek *Minmet* ieškinys susijęs su jai skirtu sprendimu, jis yra pateiktas pavėluotai ir jį reikia pripažinti nepriimtinu.

55 Šio vertinimo negalima paneigti kitais ieškovių pateiktais argumentais.

56 Pirma, tik dėl aplinkybės, kad šį ieškinį dėl „ginčijamo sprendimo“ *Fluorsid* ir *Minmet* pareiškė kartu kaip vienas ekonominis vienetas ir neatskyrė individualiai kiekvienai iš jų skirtų sprendimų, *Minmet* negalima taikyti tokio paties termino ieškiniui pareikšti kaip *Fluorsid*.

57 Beje, įmonės sąvoka, kaip ji suprantama pagal EB 81 straipsnio 1 dalį, turi būti suvokiama kaip reiškianti ekonominį vienetą, net jei teisiniu požiūriu šį ekonominį vienetą sudaro keli fiziniai ar juridiniai asmenys. Kai toks ekonominis vienetas pažeidžia konkurencijos taisykles, remiantis asmeninės atsakomybės principu, šis pažeidimas turi būti vienareikšmiai inkriminuotas juridiniam asmeniui, kuriam galės būti skirtos baudos, o pranešimas apie kaltinimus, juo labiau galutinis sprendimas turi būti adresuotas šiam asmeniui, kartu nurodant, kokiu statusu juridinis asmuo kaltinamas dėl tariamų faktinių aplinkybių (žr. 2009 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją*, C-97/08 P, Rink. p. I-8237, 54–57 punktus ir juose nurodytą teismų praktiką; šio sprendimo generalinės advokatės J. Kokott išvados, Rink. p. I-8241, 37 punktą).

58 Beje, jei tokio sprendimo adresatas nusprendžia pareikšti ieškinį dėl panaikinimo, Sąjungos teismas sprendžia tik dėl su juo susijusių sprendimo dalių. Atvirkščiai, tos sprendimo dalys, kurios yra susijusios su kitais sprendimo adresatais ir kurių jie neginčija arba ginčija praleidę terminą, nėra

Sąjungos teismo sprendžiamo ginčo dalykas (43 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš AssiDomän Kraft Products ir kt.* 53 punktas ir 2011 m. kovo 29 d. Sprendimo *ArcelorMittal Luxembourg prieš Komisiją*, C-201/09 P ir C-216/09 P, Rink. p. I-2239, 142 punktas).

59 Reikia konstatuoti, kad *Minmet* yra kitas juridinis asmuo nei *Fluorsid* ir kad dėl tos priežasties, kiek tai susiję su jai skirtu sprendimu, jam negali būti taikomas toks pats terminas ieškiniui pareikšti kaip *Fluorsid*. Tai iš tiesų yra du skirtingi sprendimai, skirti dviem skirtingiems juridiniams asmenims, ir apie tuos sprendimus jiems pranešta skirtingomis datomis, todėl atsižvelgiant į tas datas terminas ieškiniui pareikšti turi būti taikomas atskirai.

60 Antra, kiek tai susiję su *Minmet* nurodytu nenugalimos jėgos ir atleistinos klaidos atveju, reikia priminti teismų praktiką, pagal kurią buvo pripažinta, kad nenugalimos jėgos ir aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, sąvokos turi objektyvų elementą, susijusį su neįprastomis aplinkybėmis, nepriklausančiomis nuo ūkio subjekto, ir subjektyvų elementą, susijusį su suinteresuotojo asmens pareiga apsisaugoti nuo neįprasto įvykio padarinių imantis tinkamų ir jo pernelyg neapsunkinančių priemonių. Konkrečiai kalbant, ūkio subjektas turi elgtis rūpestingai, kad būtų laikomasi nustatytų terminų. Todėl sunkumai turi būti neįprasti, nepriklausomi nuo ieškovės valios ir neišvengiami, o ji pati privalo elgtis rūpestingai (1994 m. gruodžio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bayer prieš Komisiją*, C-195/91 P, Rink. p. I-5619, 31 ir 32 punktai). Be to, nuo procesinių terminų taikymo taisyklių gali būti nukrypta tik visiškai išimtinėmis aplinkybėmis, nenumatytais ar nenugalimos jėgos atvejais, kaip tai nustatyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 45 straipsnio antroje pastraipoje, nes griežtu šių taisyklių taikymu įgyvendinamas reikalavimas dėl teisinio saugumo ir dėl būtinybės užtikrinti, kad vykdant teisingumą būtų išvengta bet kokios diskriminacijos ar šališkumo (žr. 2007 m. lapkričio 8 d. Teisingumo Teismo nutarties *Belgija prieš Komisiją*, C-242/07 P, Rink. p. I-9757, 16 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

61 Konkrečiau kalbant apie atleistinos klaidos sąvoką, buvo nuspręsta, kad ji taikoma tik ypatingomis aplinkybėmis, kuriomis, be kita ko, atitinkama institucija elgėsi taip, kad vien dėl jos veiksmų arba daugiausia dėl šių veiksmų sąžiningas teisės subjektas, parodęs tokį rūpestingumą, kokio reikalaujama iš įprastai informuoto asmens, galėjo pagrįstai susipainioti (2010 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo nutarties *SGAE prieš Komisiją*, C-112/09 P, Rink. p. I-351, 20 punktas), pavyzdžiui, kai ieškovė patiria ypatingų aiškinimų sunkumų, kai reikia identifikuoti kompetentingą valdžios instituciją arba termino trukmę (2002 m. gegužės 17 d. Teisingumo Teismo nutarties *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-406/01, Rink. p. I-4561, 21 punktas ir minėtos Nutarties *SGAE prieš Komisiją* 24 punktas; 1996 m. birželio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Confindustria ir Romoli prieš Tarybą*, T-382/94, Rink. p. II-519 21 punktas).

62 Tačiau šiuo atveju, pirma, ieškinio pateikimo terminui taikomos nuostatos *Minmet* nekelia jokių aiškinimo sunkumų. Be to, Komisija nesielgė taip, kad kiltų painiava dėl termino vertinimo. Atvirkščiai, ji įvykdė aiškumo ir teisinio saugumo reikalavimus, kai skirtingomis datomis dviem skirtingiems juridiniams asmenims pranešė apie du skirtingus sprendimus, kurie, be to, pateikti dviem skirtingomis kalbinėmis versijomis, t. y. anglų kalba – *Minmet* ir italų kalba *Fluorsid*. Darytina išvada, kad *Minmet* puikiai galėjo suprasti ir žinoti, kad kalbama apie du teisiškai skirtingus sprendimus, iš kurių kiekvienas sukėlė skirtingų teisinių pasekmių kiekvienai iš ieškovių.

63 Antra, *Minmet* labai neišsamiai ir nepateikdama jokių pagrindžiančių įrodymų teigia, kad pavėlavo pareikšti ieškinį dėl to, jog blogai veikė elektroninės komunikacijų priemonės, kad nebuvo įmanoma numatyti elektroninio pašto sistemos vėlavimo pranešti, jog laiškas nebuvo perduotas, ir dėl fakso aparato veikimo sutrikimų. Tiesą sakant, iš *Minmet* pateiktų raštų nematyti, kurią dieną ji bandė išsiųsti ieškinį. Todėl tokių miglotų ir nepagrįstų teiginių negali pakakti nenugalimos jėgos arba atleistinos klaidos atvejui įrodyti. Taigi reikia atmesti šį argumentą kaip akivaizdžiai nepagrįstą.

64 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus reikia daryti išvadą, kad *Minmet* neužginčijo jai skirto sprendimo per EB 230 straipsnio penktoje pastraipoje nustatytą terminą ieškiniui pareikšti, todėl jos atžvilgiu šis sprendimas yra galutinis, ir kad ta bendrovė nebegali kelti klausimo dėl to sprendimo teisėtumo.

II – *Dėl esmės*

A – *Panaikinimo pagrindų santrauka*

65 Ieškiniui pagrįsti ieškovės iš esmės pateikia tris pagrindus.

66 Ieškinio pirmasis pagrindas iš esmės grindžiamas EB 81 straipsnio pažeidimu. Pirma, ginčijamame sprendime Komisijos įtariamas kartelis yra „neįmanomas“. Antra, net jei toks kartelis būtų egzistavęs, jis nebūtų daręs poveikio rinkai, nes 2000 m. liepos mėn. priimtas susitarimas dėl kainų nebūtų galėjęs daryti poveikio 2000 m. antroje pusėje, kaip teigia Komisija ginčijamame sprendime. Kainos antrajam 2000 m. pusmečiui buvo nustatytos 1999 m. arba „ne vėliau“ kaip pirmaisiais 2000 m. mėnesiais. Trečia, ieškovės neigia, kad susitarimas, kuriuo siekiama riboti konkurenciją, buvo sudarytas per susitikimą Milane. Tai yra tik konkurentų pasikeitimas informacija. Šiomis aplinkybėmis ieškovės remiasi EB 253 straipsnyje nustatytos pareigos motyvuoti, kiek tai susiję su pažeidimo įrodymu, ir Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnio pažeidimu.

67 Ieškinio antrasis pagrindas susijęs su teisės į gynybą, Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio, EB 81 straipsnio ir „EB 253 straipsnio arba EB 173 straipsnio“ pažeidimu. Pirma, ginčijamame sprendime kalbama apie kitą pažeidimą, nei nurodyta pranešime apie kaltinimus. Komisija rėmėsi pranešime apie kaltinimus nenurodytomis faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių šalys negalėjo apsiginti. Antra, su *Fluorsid* prašymu atleisti nuo baudos ar ją sumažinti susijusius dokumentus Komisija pridėjo prie administracinės procedūros dokumentų, nors pranešime apie kaltinimus tą prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti ji „ignoravo“.

68 Trečiasis ieškinio pagrindas, kuris pateiktas tam atvejui, jei nebūtų patenkinti pirmieji du ieškinio pagrindai, susijęs su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio pažeidimu dėl ieškovėms skirtos baudos. Ieškovės ginčija reikšmingos rinkos vertės apibrėžimą ir nustatymą ginčijamame sprendime. Komisijos nustatytas pažeidimo sunkumas yra neproporcingas. Ieškovės taip pat teigia, kad buvo blogai pritaikytas 2006 m. gairių 18 punktas.

B – *Dėl ieškinio pirmojo pagrindo, susijusio su EB 81 straipsnio pažeidimu*

1. Pirminės pastabos

69 Ieškovės iš esmės teigia, pirma, kad ginčijamame sprendime Komisijos konstatuotas kartelis yra neįmanomas. Nagrinėjamos įmonės negalėjo aliuminio gamintojams primesti aliuminio fluorido rinkos kainos, nes tą kainą lemia ne pasiūla, o paklausa. Antra, Milane įvykusio susitikimo tikslas buvo ne nustatyti „kartelio kainą“, o „suprasti, atsižvelgiant į tam tikrus sąnaudų veiksnius, kokia būtų kaina, kad aptariami ginčijamo sprendimo adresatai galėtų „išlikti rinkoje“, nepaisant eksponentinio gamybos sąnaudų didėjimo“. Be to, kiekvienais metais deramasi dėl ateinančių metų aliuminio fluorido tiekimo kainų. Todėl taip pat neįmanoma, kad 2000 m. liepos mėn. priimtas susitarimas dėl kainų galėjo daryti poveikį 2000 m. antroje pusėje. Remdamosi tuo ieškovės daro išvadą, kad jei ginčijamame sprendime Komisijos įtariamas sprendimas būtų egzistavęs, jis nebūtų galėjęs daryti poveikio nagrinėjamai rinkai. Galiausiai dėl „Milano faktinių aplinkybių“ ieškovės teigia, kad Komisija gavo įrodymų, jog konkurentai pasikeitė informacija, o ne kad buvo sudarytas kartelis „su tikslu riboti konkurenciją“. Todėl Komisija pažeidė EB 81 straipsnį, EB 253 straipsnyje nustatytą pareigą motyvuoti, kiek tai susiję su pažeidimo įrodymų pateikimu, ir Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnį.

70 Komisija prašo atmesti šį ieškinio pagrindą.

71 Visų pirma reikia priminti nusistovėjusią teismų praktiką, pagal kurią, pirma, konkurencijos taisyklių pažeidimu kaltinanti šalis ar institucija turi pateikti šio pažeidimo įrodymų ir teisiškai įrodyti pažeidimą sudarančias faktines aplinkybes, ir, antra, įmonė, besinaudojanti gynybos priemone dėl to, kad padarė pažeidimą, turi įrodyti, kad įvykdytos šios gynybos priemonės taikymo sąlygos, todėl minėta institucija turi pateikti kitų įrodymų (1998 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Baustahlgewebe prieš Komisiją*, C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 58 punktas; 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 78 punktas ir 2006 m. lapkričio 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Peróxidos Orgánicos prieš Komisiją*, T-120/04, Rink. p. II-4441, 50 punktas).

72 Dėl EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo įrodymų vertinimo taip pat reikia priminti, kad Komisija turi pateikti tikslių ir neprieštaringų įrodymų, patvirtinančių, kad įtariamas pažeidimas tikrai padarytas (šiuo klausimu žr. 1984 m. kovo 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compagnie royale asturienne des mines ir Rheinzink prieš Komisiją*, 29/83 ir 30/83, Rink. p. 1679, 20 punktą). Kilus abejonių, teismas jas turėtų spręsti įmonės, kuriai skirtas pažeidimą konstatuojantis sprendimas, naudai. Taigi teismas negali pripažinti, kad Komisija pateikė pakankamai pažeidimo buvimo įrodymų, jei šiuo klausimu dar yra abejonių, ypač kai nagrinėjamas ieškinys dėl sprendimo, kuriuo skirta bauda, panaikinimo (2005 m. spalio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją*, T-38/02, Rink. p. II-4407, 215 punktas).

73 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką kiekvienas Komisijos pateiktas įrodymas nebūtinai turi atitikti šiuos kriterijus dėl kiekvieno pažeidimo elemento. Pakanka, kad šiuos reikalavimus bendrai atitiktų institucijos pateiktų įrodymų visuma (žr. 2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *JFE Engineering ir kt. prieš Komisiją*, T-67/00, T-68/00, T-71/00 ir T-78/00, Rink. p. II-2501, 180 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

74 Be to, įprasta, kad antikonkurencinius susitarimus ir veiksmus apimanti veikla vykdoma pogrindyje, susitikimai vyksta slaptai ir parengiama kuo mažiau su tuo susijusių dokumentų. Iš to išplaukia, kad jei Komisija ir randa aiškių ūkio subjektų neteisėtų santykių įrodymų, pavyzdžiui, susitikimų protokolus, šie įrodymai paprastai yra tik fragmentiški ir pavieniai, todėl tam tikras aplinkybes dažnai būtina patvirtinti naudojant dedukcijos metodą. Taigi daugeliu atvejų egzistuojanti praktika arba antikonkurencinio susitarimo sudarymas gali būti nustatomi iš tam tikro skaičiaus sutapimų ir įrodymų, kurie, nagrinėjami kartu, gali įrodyti konkurencijos taisyklių pažeidimą, jeigu nėra kito logiško paaiškinimo (71 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, 55–57 punktai ir 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją*, C-403/04 P ir C-405/04 P, Rink. p. I-729, 51 punktas).

75 Sąvokos „susitarimas“ ir „suderinti veiksmai“, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnio 1 dalį, suvokiamos kaip tokio paties pobūdžio slapti susitarimai; jie skiriasi tik savo intensyvumu ir formomis, kuriomis pasireiškia (1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 131 ir 132 punktai ir 2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *HFB ir kt. prieš Komisiją*, T-9/99, Rink. p. II-1487, 190 punktas). Be to, kai kalbama apie sudėtinį pažeidimą, negalima reikalauti iš Komisijos, kad ji tiksliai kvalifikuotų pažeidimą kaip susitarimą arba kaip suderintus veiksmus, nes bet kuriuo atveju kiekviena iš šių pažeidimo formų yra nurodyta EB 81 straipsnyje (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 111–114 punktus ir 1999 m. balandžio 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ir T-335/94, Rink. p. II-931, 696 punktą). Taigi, kaip yra šiuo atveju, dvigubas pažeidimo kvalifikavimas kaip susitarimo „ir (arba)“ suderintų veiksmų turi būti suprantamas kaip reiškiantis sudėtinį faktinių aplinkybių derinį, kurių vienos kvalifikuojamos kaip susitarimas, o kitos – kaip suderinti veiksmai, kaip tai suprantama pagal

EB 81 straipsnio 1 dalį, kur nenumatytas konkretus tokio sudėtinio pažeidimo rūšies kvalifikavimas (1991 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją*, T-7/89, Rink. p. II-1711 264 punktas ir minėto Sprendimo *HFB ir kt. prieš Komisiją* 187 punktas).

2. Ginčijamo sprendimo turinio priminimas

76 Reikia priminti, kad ginčijamame sprendime Komisija iš esmės rėmėsi tokiais toliau išvardytais dokumentais EB 81 straipsnio pažeidimui konstatuoti: Milano susitikimo ataskaita (ginčijamo sprendimo 77 ir 81–88 konstatuojamosios dalys), per tą susitikimą įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovo O. darytais užrašais (ginčijamo sprendimo 89 konstatuojamoji dalis), O. parodymais dėl tos ataskaitos (ginčijamo sprendimo 90 konstatuojamoji dalis), 2000 m. spalio 25 d. O. užrašais apie įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ ir IQM pokalbį telefonu (ginčijamo sprendimo 94 konstatuojamoji dalis) ir 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. *Minmet* atstovo C. užrašais (ginčijamo sprendimo 95 ir 96 konstatuojamosios dalys). Remdamasi šiais dokumentais Komisija padarė išvadą, kad 2000 m. liepos 12 d. susitikime Milane dalyvavo *Fluorsid* atstovas R., ICF atstovas G. ir IQM atstovas A., o įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovas tame susitikime dalyvavo telefonu. Milane įvykusio susitikimo ataskaitą parengė *Fluorsid* atstovas R. Pasak Komisijos, šio susitikimo turinys ir tikslas buvo antikonkurenciniai (ginčijamo sprendimo 115–122 konstatuojamosios dalys).

77 Techniniai terminai ir santrumpos, vartotos minėtuose dokumentuose, apibrėžiamos taip:

— „US$/T arba US$/MT“ reiškia, kad kainos nurodytos Jungtinių Amerikos Valstijų doleriais (USD) už toną arba metrinę toną,

— „incoterms“ reiškia „international commercial terms“ (tarptautinės prekybos taisyklės),

— „fca“ (*free carrier*) reiškia „franko transportuotojas“,

— „fob“ (*free on board*) reiškia „franko laivo denis“,

— „cfr“ (*cost and freight*) reiškia „kaina ir frachtas“,

— „C & F filo“ (*cost and freight* ir *free in liner out*) reiškia „kaina ir frachtas bei pakrovimas siuntėjo sąskaita, iškovimas linijos sąskaita“,

— LME („London Metal Exchange“), lietuvių k. „Londono metalų birža“, yra interneto svetainė, kurioje nustatoma metalų kaina. Pagal LME kursą nustatoma aliuminio kaina. Minėtuose dokumentuose ši santrumpa reiškia aliuminio kainą,

— „AlF_3“ yra aliuminio fluorido santrumpa. Be to, reikia pažymėti, kad aliuminio fluorido kaina gali būti skaičiuojama kaip LME kurso procentinė dalis. Remiantis šalių parodymais, AlF_3 kaina paprastai yra nuo 45 iki 55 % LME, t. y. nuo 650 iki 900 USD.

78 Taip pat reikia pažymėti, kad dokumentus, kuriais Komisija remiasi ginčijamame sprendime, pateikė arba *Boliden*, arba kiti kartelio nariai, be kita ko, ir *Fluorsid*. Ieškovės neginčijo nei tų dokumentų autentiškumo, nei patikimumo, nei jų įrodomosios galios, taip pat jokia bylos medžiaga nesuteikia galimybės daryti prielaidos, kad reikia ginčyti tų dokumentų įrodomąją vertę. Ieškovės neginčija šių įrodymų turinio, tačiau ginčija išvadas, kurias Komisija padarė remdamasi tais dokumentais siekdama įrodyti kartelio egzistavimą.

3. Dėl pažeidimo įrodymo

79 Ginčijamame sprendime Komisija nusprendė, kad susitikimo Milane dalyviai sudarė susitarimą padidinti aliuminio fluorido pardavimo kainą 20 %. Jie taip pat nustatė bendrą kainų lygį įvairiuose pasaulio regionuose, įskaitant Europą, ir tam tikrais atvejais pasidalijo rinkas bei pasikeitė svarbia komercine informacija. Todėl reikia įvertinti įrodymus, kuriais Komisija rėmėsi ginčijamame sprendime, kad pagrįstų padarytas išvadas.

80 Visų pirma susitikimo Milane ataskaitoje pažymėta, kad nuo 1999 m. birželio mėn. iki 2000 m. birželio mėn. visos išlaidos padidėjo 20 %, todėl 2001 m. reikia aliuminio fluorido kainą padidinti 20 %. Šiuo klausimu, konkrečiai kalbant, pasakyta štai kas:

„Kadangi 2000 m. [aliuminio fluorido] pardavimo kaina buvo nustatyta 1999 m. pirmojo pusmečio pabaigoje ir dėl to, kad mūsų sąnaudos 2000 m. viduryje yra 20 % didesnės nei 1999 m., reikėtų, kad mūsų [aliuminio fluorido] kainos 2001 m. būtų 20 % didesnės už 2000 m. kainas. Visos trys šalys [*Fluorsid*, ICF ir IQM] susitarė, kad šis padidinimas gamintojo požiūriu yra protingas. Vis dėlto reikia kelti klausimą, ar rinkos pasiūla ir (arba) paklausa leidžia didinti kainą“ (ginčijamo sprendimo 81 konstatuojamoji dalis).

81 Taigi iš Milano susitikimo ataskaitos aiškiai matyti, kad tame susitikime dalyvavę atstovai, taip pat ir *Fluorsid* atstovas, susitarė 2001 m. aliuminio fluorido pardavimo kainas padidinti 20 %.

82 Be to, kiek tai susiję su Europos rinka, Milano susitikimo ataskaitoje kalbama apie šių atstovų susitarimą už 2001 m. dėl 775 USD „fca“ arba 800 USD „fob“ aliuminio fluorido kainos už toną:

„2001 m. [ICF] pageidauja pakelti kainą iki 800 USD/t „fca“ *Mordijk* ir 775 USD/t „fob“ *Gabes*. [Taigi] kiekvieno Europos gamintojo kaina yra 775/800 USD/t fca/fob Europos gamintojas“ (ginčijamo sprendimo 85 konstatuojamoji dalis).

83 Remiantis visais šiais dokumentais darytina išvada, kad ši kaina yra minimali pardavimo kaina ir atitinkamose rinkose kartelio dalyviai neturėtų teikti pasiūlymų už mažesnę kainą.

84 Šias išvadas patvirtina įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovo O. užrašai iš Milano susitikimo, kuriame jis dalyvavo telefonu, ir Komisijai duoti parodymai žodžiu (ginčijamo sprendimo 77, 89 ir 90 konstatuojamosios dalys). Taigi remiantis šiais užrašais ir parodymais darytina išvada, kad to susitikimo dalyviai patvirtino, jog reikia kainas didinti 20 %, ir, parengę sąnaudų lenteles, susitarė, kad kainos už 2001 m. turi būti pakeltos 20 % ir būti 800 USD už toną, t. y. 50 % LME kainos.

85 Be to, įvairūs kiti po susitikimo Milane parengti dokumentai įrodo, kad šio susitikimo dalyviai laikėsi susitarimo nuostatų, palaikė dvišalius kontaktus tuo klausimu ir keitėsi svarbia komercine informacija būtent tam, kad galėtų abipusiai kontroliuoti vieni kitų kainų politiką. Taigi įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovo T. užrašai, skirti taip pat įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovui O., dėl 2000 m. spalio 25 d. T. ir IQM atstovo A. pokalbio telefonu rodo, kad pastarieji pasikeitė informacija apie kainos pasiūlymą klientui iš Australijos. Tuose pasiūlymuose buvo nurodyta minimali 800 USD už toną kaina, sutarta per susitikimą Milane. Taigi paaiškėjo, kad IQM pasiūlė „850–875–900 USD“ už toną kainą už 6 000 tonų per metus, o įmonės *Boliden* padalinys „Noralf“ atskleidė, kad pasiūlė maždaug 800 USD už toną kainą, tačiau dar nėra sudaręs sutarties su šiuo klientu iš Australijos (ginčijamo sprendimo 94 konstatuojamoji dalis).

86 Be to, remiantis *Minmet* atstovo C. užrašais apie 2000 m. lapkričio 8 d. pokalbį telefonu su ICF atstovu G. darytina išvada, kad ICF skundėsi „per mažai pakeltomis“ *Minmet* siūlomomis kainomis, pateiktomis atsiliepiant į kvietimą teikti pasiūlymus Egipte, nes jos buvo „725 USD už toną fob arba 745 USD už toną cfr“, ir iškėlė klausimą, kaip *Minmet* tikisi pakelti Venesueloje taikomą kainą iki 875 USD, jei

venesueliečiai turi priėjimą prie kvietimo teikti pasiūlymus Egipte. Remiantis tais pačiais užrašais, ICF dar sykį patvirtino, kad klientui Brazilijoje pasiūlytos kainos viršijo 800 USD už toną (ginčijamo sprendimo 95 konstatuojamoji dalis).

87 Beje, remiantis kita 2000 m. lapkričio 9 d. *Minmet* parengta ir *Fluorsid* nusiųsta *Minmet* atstovų C. ir K. susitikimo su ICF atstovais G. ir T. ataskaita, ICF informavo *Minmet* apie tai, kad su klientu iš Brazilijos sudarė sutartį už 845 USD kainą, ir patvirtino, kad nesiūlys daugiau kaip 6 000 metrinių tonų Venesuelos rinkai. *Minmet* primygtinai reikalavo, kad kainos Venesueloje viršytų 800 USD „cfr“ (ginčijamo sprendimo 96 konstatuojamoji dalis).

88 Remiantis dokumentais, susijusiais su 2000 m. spalio 25 d., lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais, darytina išvada, kad aptariamos įmonės taikė abipusę kainų dydžio kontrolę. Be to, kaip teisingai pažymėjo Komisija ginčijamame sprendime, kainos atitiko per susitikimą Milane vykusių derybų rezultatus. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad 2000 m. spalio 25 d., lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. dokumentuose kalbama apie po susitikimo Milane to susitikimo dalyvių palaikytus kontaktus, būtent apie ieškovių ir ICF kontaktus, kurie buvo akivaizdžiai susiję su susitarimu dėl per tą susitikimą sutartų kainų, nes susiję su esminėmis to susitarimo dalimis.

89 Šis susitarimas dėl kainų susijęs, viena vertus, su Europos rinkomis. Šiuo klausimu Milano susitikimo ataskaitoje nurodytos, be kita ko, 2001 m. aliuminio fluorido gamybos ir pardavimo kiekio prognozės Italijoje, Rumunijoje, Ispanijoje, Skandinavijoje, Vokietijoje, Beniliukse ir Jungtinėje Karalystėje (ginčijamo sprendimo 85 konstatuojamoji dalis). Šiomis aplinkybėmis ICF nurodė, kad pageidauja 2001 m. padidinti kainą iki 800 USD už toną „fca Mordijk“ ir iki 775 USD už toną „fob Gabes“, kad Europos gamintojo kaina būtų 775/800 USD už toną „fca/fob“ (žr. šio sprendimo 82 punktą).

90 Kita vertus, Komisija nustatė, kad tas susitarimas buvo taikomas ir įvairiems pasaulio regionams. Taigi Milano susitikimo ataskaitos dalyje, kurioje kalbama apie Australiją, nurodyta 2001 m. taikoma „orientacinė kaina“ yra 800 USD už toną „FOB Europa“, t. y. „50 % LME FOB“, o Europoje taikoma kaina gali būti didesnė už Kinijoje taikomą kainą ir turi būti 875 USD už toną (ginčijamo sprendimo 86 konstatuojamoji dalis). Kiek tai susiję su Pietų Amerika, ataskaitoje pateiktos 2000 m. kainos ir minimalios 2001 m. kainos. Prie Venesuelos nurodyta 2001 m. kaina 850 USD už metrinę toną „C&F Filo“, o kaip minimali absoliuti kaina 890 USD už metrinę toną. Kiek tai susiję su Brazilija, visi gamintojai sutinka dėl to, kad kaina turi būti nustatyta apie „50 % LME FOB“ ir 875 USD už toną „CFR“ (ginčijamo sprendimo 87 konstatuojamoji dalis).

91 Komisijai duotuose parodymuose žodžiu įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovas O., be kita ko, patvirtino, kad susitikimo Milane dalyviai susitarė dėl kiekvienam iš jų priskirtų klientų ir dėl kainų lygio, kuris turi būti išlaikytas Europoje ir už jos ribų. Milano susitikimo tikslas taip pat buvo parengti bendrą paaiškinimą, kaip turi būti įvesti nauji kainų lygiai. Susitikimo Milane dalyviai pasiskirstė, kokius siekius siūlyti atskiriems klientams. Buvo sudarytas nerašytas susitarimas tiekti tik tiems klientams, kurie buvo priskirti kiekvienam tiekėjui, ir tiekti jiems susitartą kiekį (žr. ginčijamo sprendimo 90 konstatuojamąją dalį).

92 Taip pat remiantis 2000 m. spalio 25 d. užrašais iš pokalbio telefonu darytina išvada, kad IQM atstovas A. norėjo „palaikyti kontaktus“ su įmonės *Boliden* padalinio „Noralf“ atstovu T. būtent dėl aliuminio fluorido kainų dydžio Australijoje, ir priminė, kad per susitikimą Milane buvo susitarta dėl 800 USD kainos (ginčijamo sprendimo 94 konstatuojamoji dalis).

93 Galiausiai taip pat remiantis Milano susitikimo ataskaita galima daryti išvadą, kad vėliau susitikimo Milane dalyviai, t. y. *Fluorsid*, ICF ir IQM, keitėsi informacija apie gamybą, pardavimo apimtis 2000 m. ir apie 2001 m. prognozes dėl įvairių pasaulio šalių su nurodytais tiksliais kiekiais, taip pat informacija pagal gamintojus ir klientus. Dėl „individualių rinkų“ ataskaitoje pažymėta (ginčijamo sprendimo 84 konstatuojamoji dalis):

„Mes išanalizavome kiekvieną rinką, kad galėtume nustatyti bendrą kainų lygį ir tam tikrais atvejais pasidalyti rinką. Vis dėlto mes visi susitarėme, kad, nepaisant to, iš kurio iš mūsų bus perkama, reikia gauti didesnę kainą. Todėl turime atgrasyti nuo bet kokių didelių nuolaidų taikymo.“

94 Darytina išvada, kad Milano susitikimo dalyviai pasikeitė svarbia komercine informacija, įskaitant informaciją apie jų gamybos apimtis, apie parduotus ar numatytus parduoti kiekius, apie klientus tiek Europoje, tiek visame pasaulyje, apie jų kainų nustatymą ir apie pasiskirstymą rinkomis tarpusavyje, kad galėtų susitarti dėl konkurencijos parametrų.

95 Taigi remiantis šiais įrodymais, kurių turinio ieškovės neginčija, darytina išvada, kad Komisija teisiškai įrodė, jog per susitikimą Milane, kuriame dalyvavo ieškovės, sudarytas susitarimas dėl kainų nustatymo, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį, tikrai egzistuoja.

96 Dėl šių priežasčių ginčijamame sprendime Komisija įrodė Milano susitikimo antikonkurencinį tikslą ir tai, kad egzistuoja susitarimas, kuriuo pažeidžiama EB 81 straipsnio 1 dalis, todėl nereikia įrodyti, kad šiuo susitarimu buvo padarytas poveikis (75 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 123 punktas ir 73 punkte minėto Sprendimo *JFE Engineering ir kt. prieš Komisiją* 181 punktas). Šiuo klausimu reikia priminti, jog vertinant, ar susitarimui taikomas EB 81 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, reikia turėti omenyje, kad to susitarimo antikonkurencinis tikslas ir poveikis yra ne kumuliacinės, o alternatyvios sąlygos. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, alternatyvus šios sąlygos pobūdis, kurį parodo jungtukas „ar“, reiškia, jog pirmiausia reikia įvertinti patį susitarimo tikslą, atsižvelgiant į ekonominį kontekstą, kuriam esant jis turi būti taikomas. Taigi nereikia nagrinėti susitarimo poveikio, jei įrodytas tokio susitarimo antikonkurencinis tikslas (šiuo klausimu žr. 2009 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *GlaxoSmithKline Services ir kt. prieš Komisiją ir kt.*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, Rink. p. I-9291, 55 punktą ir 2011 m. spalio 4 d. Sprendimo *Football Association Premier League ir kt.*, C-403/08 ir C-429/08, Rink. p. I-9083, 135 punktą). Darytina išvada, jog ieškovių argumentas, kad tokio susitarimo įgyvendinimas yra „neįmanomas“, turi būti atmestas.

97 Tokiomis aplinkybėmis nereikia nagrinėti, ar teismų praktikoje nustatyti kriterijai, reglamentuojantys suderintų veiksmų sąvoką (žr. šio sprendimo 75 punkte nurodytą teismų praktiką), šioje byloje taip pat yra tenkinami. Iš tiesų, kadangi šioje byloje tenkinamas „susitarimo“ sudedamasis kriterijus, tai būtų tik alternatyvus to paties kartelio kvalifikavimas, neturintis poveikio likusiai analizės daliai.

98 Remiantis visais išdėstytais argumentais darytina išvada, kad kaltinimas EB 81 straipsnio pažeidimu turi būti atmestas taip nepagrįstas.

99 Kalbant apie kaltinimą, susijusį su tariamu „pareigos motyvuoti, kiek tai susiję su pažeidimo įrodymu, nesilaikymu“, reikia pažymėti, kad motyvavimo trūkumus ieškovės nurodė tik šio pagrindo pavadinime, tačiau argumentų jam pagrįsti nepateikė. Kadangi šis kaltinimas nepagrįstas jokiomis faktinėmis aplinkybėmis, jis iš esmės susilieja su šiuo pagrindu ir yra susijęs su ginčijamo sprendimo motyvų pagrįstumu (1998 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 65–68 punktai). Todėl šis kaltinimas susilieja su kaltinimu, kuris grindžiamas EB 81 straipsnio pažeidimu, taigi neturi būti nagrinėjamas atskirai.

100 Net jei ieškovės iš tikrųjų keltų klausimą dėl motyvavimo trukumų ar net jei šį pagrindą teismas turėtų kelti savo iniciatyvą, reikia priminti, jog EB 253 straipsniu reikalaujamu motyvavimu turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai perteikti teisės aktą priėmusios institucijos motyvai, kad suinteresuotieji asmenys

galėtų ginti savo teises, o Sąjungos teismas – vykdyti kontrolę (2003 m. rugsėjo 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją*, C-338/00 P, Rink. p. I-9189, 124 punktas ir 2008 m. liepos 10 d. Sprendimo *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala*, C-413/06 P, Rink. p. I-4951, 166 ir 178 punktai). Nors pagal EB 253 straipsnį Komisija privalo nurodyti faktines ir teisines aplinkybes, nuo kurių priklauso sprendimo pagrindimas, taip pat teisinius argumentus, kuriais remdamasi priėmė tą sprendimą, pagal šią nuostatą nereikalaujama, kad ji aptartų visus su faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis susijusius aspektus, kurie buvo aptarti per administracinę procedūrą (1984 m. sausio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *VBVB ir VBBB prieš Komisiją*, 43/82 ir 63/82, Rink. p. 19, 22 punktas; 1989 m. liepos 11 d. Sprendimo *Belasco ir kt. prieš Komisiją*, 246/86, Rink. p. 2117, 55 punktas ir minėto Sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją* 127 punktas; 2011 m. spalio 5 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Romana Tabacchi prieš Komisiją*, T-11/06, Rink. p. II-6681, 233 punktas). Reikalavimas motyvuoti turi būti vertinamas atsižvelgiant į bylos aplinkybes, ypač į akto turinį, nurodytų motyvų pobūdį ir asmenų, kuriems aktas skirtas, ar kitų asmenų, su kuriais jis konkrečiai ir tiesiogiai susijęs, suinteresuotumą gauti paaiškinimus (žr. 2009 m. gruodžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Airiją ir kt.*, C-89/08 P, Rink. p. I-11245, 77 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

101 Tačiau šiuo atveju Komisija ginčijamame sprendime išsamiai nurodė faktines ir teisines aplinkybes bei visus argumentus, kuriais remdamasi priėmė tą sprendimą. Be to, minėto sprendimo motyvai buvo pakankami, kad ieškovės galėtų suprasti jo pagrindimą ir ginti savo teises, o Bendrasis Teismas – vykdyti kontrolę. Todėl ginčijamas sprendimas neturi motyvavimo trūkumų, kiek tai susiję su EB 81 straipsnio pažeidimu, taigi šis kaltinimas bet kuriuo atveju turi būti atmestas.

102 Todėl visas šis ieškinio pagrindas turi būti atmestas.

C – *Dėl ieškinio antrojo pagrindo, susijusio su teisės į gynybą pažeidimu*

1. Pirminės pastabos

103 Ieškovės teigia, kad Komisija pažeidė teisę į gynybą tiek, kiek tai susiję su jomis, ir Reglamento Nr. 1/2003 2 ir 27 straipsnius. Ginčijamame sprendime padaryta išvada, kad padarytas kitoks pažeidimas, nei nurodytas pranešime apie kaltinimus per administracinę procedūrą. Pateikusi pranešimą apie kaltinimus, Komisija toliau tęsė tyrimą ir surinko papildomų dokumentų. Tačiau dėl šio aspekto ieškovės negalėjo pasinaudoti teise į gynybą. Pirma, ginčijamame sprendime nurodyti pažeidimai ir faktinės aplinkybės, kurios nepaminėtos pranešime apie kaltinimus, konkrečiai kalbant, dokumentai, susiję su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. dvišaliais santykiais. Kita vertus, pranešime apie kaltinimus kalbama apie „tęstinį pažeidimą“, o ginčijamame sprendime – apie „šešių mėnesių trukmės pažeidimą“. *Fluorsid* taip pat kelia klausimą dėl to, kad pranešime apie kaltinimus nepaminėtas Komisijai pateiktas jos prašymas sumažinti baudos dydį, ir teigia, kad pranešime apie kaltinimus nepateikti to prašymo atmetimo motyvai.

104 Komisija neigia ieškovių argumentus. Dokumentai, susiję su kontaktais, kurie užfiksuoti po Milano susitikimo, yra pridėti prie Komisijos administracinės bylos dokumentų. Komisija visiškai neišplėtė kartelio nariams pateiktų kaltinimų. Jos konstatuotos ir kartelio nariams inkriminuojamos faktinės aplinkybės pastariesiems buvo žinomos. Galutinis Komisijos sprendimas, t. y. ginčijamas sprendimas, neturi būti identiškas pranešimui apie kaltinimus. Komisija teigia, kad, jos nuomone, nereikėjo priimti papildomo pranešimo apie kaltinimus dėl pranešime apie kaltinimus nepaminėtų įrodymų. Šie dokumentai nepaneigia jau nustatytų įrodymų ir jais remiantis nebūtų galima pateikti kitokių išvadų.

105 Be to, kiek tai susiję su tariamu *Fluorsid* teisės į gynybą pažeidimu dėl jos prašymo sumažinti baudos dydį, Komisija nusprendė, kad *Fluorsid* prašymas sumažinti baudos dydį yra nepagrįstas, nes *Fluorsid* pateikti įrodymai nesuteikė reikšmingos pridėtinės vertės, ir 2007 m. liepos 13 d. apie tai informavo

Fluorsid. Komisija sprendimą dėl šio prašymo priimti turėjo tik ginčijamame sprendime, ir ji tai padarė. Taigi *Fluorsid* galėjo per administracinę procedūrą pasinaudoti teise į į gynybą žinodama, kad jos prašymas sumažinti baudos dydį buvo atmestas.

106 Reikia priminti, kad teisės į gynybą paisymas vykdant administracines procedūras konkurencijos politikos srityje yra bendrasis Europos Sąjungos teisės principas, kurio laikymąsi užtikrina Sąjungos teismai (žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją*, C-534/07 P, Rink. p. I-7415, 26 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

107 Kaip buvo pripažinta nusistovėjusioje teismų praktikoje, teisės į gynybą užtikrinimas reikalauja, kad suinteresuotajai įmonei per administracinę procedūrą būtų suteikta galimybė veiksmingai pareikšti nuomonę dėl nurodytų faktų ir aplinkybių tikrumo bei tinkamumo, taip pat dėl Komisijos pateiktų dokumentų teiginiui dėl Sutarties pažeidimo pagrįsti (žr. 1983 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją*, 100/80-103/80, Rink. p. 1825, 10 punktą; 1995 m. balandžio 6 d. Sprendimo *BPB Industries ir British Gypsum prieš Komisiją*, C-310/93 P, Rink. p. I-865, 21 punktą ir 2009 m. liepos 9 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, C-511/06 P, Rink. p. I-5843, 88 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

108 Šis principas įgyvendinamas Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalimi, joje nustačius, kad šalims siunčiamas pranešimas apie kaltinimus, kuriame turi būti aiškiai išdėstyti pagrindiniai argumentai, kuriais Komisija remiasi toje procedūros stadijoje (šiuo klausimu žr. 71 punkte minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 67 punktą), kad suinteresuotieji asmenys galėtų veiksmingai susipažinti su informacija apie veiksmus, kuriais Komisija juos kaltina, ir su jos turimais įrodymais (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 315 ir 316 punktus bei 71 punkte minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 66 ir 67 punktus) ir tinkamai apsiginti prieš Komisijai priimant galutinį sprendimą (šiuo klausimu žr. 107 punkte minėto Sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* 85 ir 86 punktus). Šio reikalavimo laikomasi, kai minėtame sprendime suinteresuotieji asmenys nekaltinami pranešime apie kaltinimus nenurodytais padarytais pažeidimais ir jame pateikiami tik tie faktai, dėl kurių suinteresuotieji asmenys galėjo pasiaiškinti (šiuo klausimu žr. 2003 m. kovo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *CMA CGM ir kt. prieš Komisiją*, T-213/00, Rink. p. II-913, 109 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

109 Vis dėlto pagrindiniai įrodymai, kuriais Komisija remiasi pranešime apie kaltinimus, gali būti pateikti glaustai, o galutinis sprendimas nebūtinai turi visiškai atitikti pranešimą apie kaltinimus (107 punkte minėto Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 14 punktas), nes tas pranešimas yra parengiamasis dokumentas, kuriame išdėstytas faktinių ir teisinių aplinkybių vertinimas yra tik laikinas (šiuo klausimu žr. 1987 m. lapkričio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *British American Tobacco ir Reynolds Industries prieš Komisiją*, 142/84 ir 156/84, Rink. p. 4487 70 punktą). Taigi leidžiama papildyti pranešimą apie kaltinimus atsižvelgiant į šalių, iš kurių argumentų matyti, kad jos galėjo veiksmingai įgyvendinti teisę į gynybą, atsakymą. Per administracinę procedūrą Komisija taip pat gali pakeisti ir papildyti faktinius bei teisinius argumentus suformuluotiems kaltinimams pagrįsti (šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 28 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Compagnie générale maritime ir kt. prieš Komisiją*, T-86/95, Rink. p. II-1011, 448 punktą ir 2002 m. spalio 22 d. Sprendimo *Schneider Electric prieš Komisiją*, T-310/01, Rink. p. II-4071, 438 punktą). Vadinasi, kol bus priimtas galutinis sprendimas, Komisija, atsižvelgdama visų pirma į šalių rašytines ir žodines pastabas, gali arba atsisakyti kai kurių ar net visų anksčiau joms pateiktų kaltinimų ir iš dalies pakeisti savo požiūrį jų naudai, arba, atvirkščiai, nuspręsti pateikti naujų kaltinimų su sąlyga, kad suteiks suinteresuotosioms įmonėms galimybę pateikti šiuo klausimu savo nuomonę (žr. 2002 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją*, T-191/98, T-212/98- T-214/98, Rink. p. II-3275, 115 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

110 Beje, teismų praktikoje pripažinta, kad teisė į gynybą pažeidžiama, kai egzistuoja galimybė, jog dėl Komisijos padaryto pažeidimo jos vykdytos administracinės procedūros rezultatas galėjo būti kitoks. Įmonė, kuri yra ieškovė, įrodo, kad toks pažeidimas padarytas, jei pateikia pakankamai įrodymų ne dėl to, kad Komisijos sprendimo turinys būtų buvęs kitoks, o dėl to, kad būtų galėjusi geriau apsiginti, jei nebūtų buvę procedūros pažeidimo, pavyzdžiui, dėl to, kad gynybai būtų galėjusi panaudoti dokumentus, su kuriais per administracinę procedūrą jai nebuvo leista susipažinti (šiuo klausimu žr. 2003 m. spalio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Thyssen Stahl prieš Komisiją*, C-194/99 P, Rink. p. I-10821, 31 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką ir 2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *Knauf Gips prieš Komisiją*, C-407/08 P, Rink. p. I-6375, 28 punktą; taip pat pagal analogiją žr. 2009 m. spalio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware prieš Tarybą*, C-141/08 P, Rink. p. I-9147, 94 punktą).

111 Kiek tai konkrečiai susiję su teise susipažinti su bylos medžiaga, nusistovėjusioje teismų praktikoje dėl atvejo, kai atsisakoma leisti susipažinti su dokumentu, buvo pripažinta, kad pakanka jog įmonė įrodytų, kad galėjo tą dokumentą panaudoti gindamasi (žr. 2011 m. spalio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Solvay prieš Komisiją*, C-109/10 P, Rink. p. I-10329, 57 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką bei generalinės advokatės J. Kokott šios bylos išvados, Rink. p. I-10329, 171 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką; šio sprendimo 71 punkte minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, 74 ir 75 punktus; šio sprendimo 110 punkte minėto Sprendimo *Knauf Gips prieš Komisiją* 23 punktą ir šio sprendimo 108 punkte minėto 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* 318 ir 324 punktus). Ši įmonė neprivalo įrodinėti, jog tas pažeidimas padarė jos atžvilgiu neigiamą įtaką procedūros eigai ir Komisijos sprendimo turiniui; ji turi įrodyti tik tai, kad tas pažeidimas galėjo padaryti įtakos procedūros eigai ir Komisijos sprendimo turiniui (šiuo klausimu žr. minėtos generalinės advokatės J. Kokott išvados, pateiktos byloje *Solvay prieš Komisiją*, kurioje sprendimas priimtas 2011 m. spalio 25 d., 179 ir 181 punktus ir 1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją*, C-51/92 P, Rink. p. I-4235, 81 punktą; 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Corus UK prieš Komisiją*, C-199/99 P, Rink. p. I-11177 128 punktą; šio sprendimo 108 punkte minėto 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* 318 punktą ir šio sprendimo 71 punkte minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 74 punktą). Tuo atveju, kai dokumentai neatskleidžiami, įmonė neturi pateikti įrodymo, kad administracinės procedūros rezultatas būtų buvęs kitoks, jei tie dokumentai būtų buvę atskleisti; pakanka, kad ji įrodytų nors menkiausią tikimybę, kad per administracinę procedūrą neatskleisti dokumentai galėjo būti naudingi jos gynybai (žr. minėtos generalinės advokatės J. Kokott išvados, pateiktos byloje *Solvay prieš Komisiją*, kurioje sprendimas priimtas 2011 m. spalio 25 d., 181 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką bei šio sprendimo 71 punkte minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 131 punktą).

2. Dėl tariamo teisės į gynybą pažeidimo, susijusio su dokumentais dėl kontaktų po susitikimo Milane

112 Šioje byloje ieškovės iš esmės teigia, kad Komisija ginčijamą sprendimą grindė dokumentais, kurie nebuvo nurodyti pranešime apie kaltinimus, būtent dokumentais dėl 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d., kontaktų, o tai yra teisės į gynybą pažeidimas.

113 Šiuo klausimu, remiantis šio sprendimo 20–22, 76, 86–88 punktais (t. p. žr. ginčijamo sprendimo 239 konstatuojamąją dalį) darytina išvada, kad Komisija iš tikrųjų ginčijamame sprendime rėmėsi šiais dokumentais siekdama įrodyti, kad kartelis egzistavo ir buvo įgyvendintas, ir padaryti išvadą vertinant pažeidimo sunkumą bei nustatant ieškovėms skirtinos baudos dydį.

114 Todėl pirmiausia reikia palyginti pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo turinį.

115 Pranešime apie kaltinimus Komisija nusprendė, kad kartelio nariai palaikė ryšius nuo 1997 m. (76 ir paskesnės dalys), ir paminėjo 1999 m. liepos 29 d. susitikimą Graikijoje (85 ir paskesnės dalys) bei „vėlesnius kontaktus“ (92 ir paskesnės dalys), taip pat susitikimą Milane (103 ir paskesnės dalys).

Pranešime apie kaltinimus pateiktame kartelio įgyvendinimo faktinių aplinkybių aprašyme nurodomi kartelio narių kontaktai, tarp kurių paminėti ir po susitikimo Milane turėti kontaktai. Komisija nusprendė, kad „[po] susitikimo Milane su susitarimu, kuris buvo pasiektas, susijusios bendrovės palaikė dvišalius santykius ir toliau keitėsi informacija apie aliuminio fluorido rinkas“ (117 dalis). Šiuo klausimu Komisija tiesiogiai nurodo 2000 m. spalio 25 d. kontaktus, per visus 2001 m. buvusius kontaktus, nuo 2002 m. vasario 17 d. iki 21 d. vykusią konferenciją, kitą konferenciją San Diege (Kalifornija, JAV), vykusią 2003 m. kovo 6 d., ir 2004 m. sausio mėn. bei 2005 m. sausio 21 d. buvusius kontaktus (118–123 dalys). Be to, Komisija nurodė, kad kartelis buvo įgyvendintas ir kad į šią faktinę aplinkybę ji atsižvelgs, kai vertins pažeidimo sunkumą (227 punktas).

116 Dėl pažeidimo trukmės Komisija pranešime apie kaltinimus nusprendė, kad pažeidimas pradėtas daryti 1997 m. birželio 30 d., kai įvyko susitikimas Suse (Tunisas), jis suintensyvėjo po susitikimo Graikijoje 1999 m. liepos 29 d., „kai buvo sudarytas ir įsigaliojo galutinis susitarimas dėl pardavimo kainų padidinimo 2000 m.“ ir kai 2000 m. liepos 12 d. Milane buvo sudarytas panašus susitarimas dėl pardavimo kainų 2001 m. Tuo remdamasi Komisija padarė išvadą, kad *Fluorsid*, ICF ir IQM atveju pažeidimas buvo tęsiamas „ne trumpiau kaip iki 2001 m. gruodžio 31 d.“, nes šio susitarimo įgyvendinimo laikotarpio pabaiga sutampa su laikotarpio, kuriuo susitarime aptarti pardavimai buvo vykdomi, pabaiga (216 dalis).

117 Ginčijamo sprendimo 155 ir 156 konstatuojamosiose dalyse Komisija nurodo „dvišalius kontaktus 2000 m. rudenį“, konkrečiai kalbant, 2000 m. spalio 25 d. ir lapkričio 8 ir 9 d. kontaktus. Jie įrodo, kad toliau buvo kalbama apie susitikime Milane sudarytą susitarimą ir tariamasi dėl jo įgyvendinimo. Ginčijamo sprendimo 239 konstatuojamojoje dalyje Komisija dar kartą daro nuorodą į dokumentus, susijusius su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais dėl kartelio įgyvendinimo, kiek tai susiję su bazinio baudos dydžio nustatymu. Ji nurodo, kad atsižvelgė į kartelio įgyvendinimo laipsnį, kad nustatytų pardavimo vertės dalį, į kurią reikia atsižvelgti, ir daro nuorodą į ginčijamo sprendimo 154–156 konstatuojamąsias dalis.

118 Dėl pažeidimo trukmės ginčijamame sprendime Komisija teigia, kad kartelis truko ne trumpiau kaip nuo 2000 m. liepos 12 d. iki gruodžio 31 d. (ginčijamo sprendimo 241 ir 147 konstatuojamosios dalys). Ginčijamo sprendimo 146 konstatuojamojoje dalyje pasakyta, kad „dėl tiekimo sutarčių deramasi iš anksto laikotarpiu, kuris prasideda kiekvienų kalendorinių metų antrąjį pusmetį ir baigiasi tų pačių kalendorinių metų pabaigoje arba per pirmuosius penkis paskesnių kalendorinių metų mėnesius“. Komisija nusprendė, kad laikantis aliuminio fluorido sektoriuje taikomos praktikos kainos nustatomos iš anksto ateinantiems ūkiniams metams.

119 Galiausiai reikia pažymėti, kad ginčijamo sprendimo dalyje, kurioje kalbama apie pažeidimo trukmę, nepaminėti dokumentai, susiję su kontaktais po susitikimo Milane, tarp jų ir su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais.

120 Taigi, nors pranešime apie kaltinimus buvo kalbama apie dokumentus, susijusius su šio sprendimo 115 punkte nurodytais kontaktais po susitikimo Milane, reikia konstatuoti, kad tame pranešime tiesiogiai nekalbama apie dokumentus dėl 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. dvišalių kontaktų, kuriais Komisija vis dėlto rėmėsi ginčijamame sprendime.

121 Tačiau su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais susiję dokumentai buvo Komisijos administracinėje byloje, ir ji juos pateikė administracinės procedūros šalims, taigi ir ieškovėms, kai siuntė pranešimą apie kaltinimus, kad jos galėtų pasinaudoti teise į gynybą ir teise susipažinti su byla. Be to, neneigiama, kad, pirma, ieškovės galėjo susipažinti su visa bylos medžiaga, įskaitant su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais susijusius dokumentus, ir kad, antra, kontaktai po susitikimo Milane buvo aiškiai, tiesa, apibendrintai, nurodyti pranešime apie kaltinimus.

122 Tiek dvišaliai 2001 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktai, kurie nepaminėti pranešime apie kaltinimus, tiek kontaktai, kurie aiškiai jame paminėti, įrodo, kad ieškovės buvo susijusios su karteliu ir jo įgyvendinimu po susitikimo Milane. Tačiau šiuo atveju pakanka, kad vieno ir tęstinio pažeidimo bei jo įgyvendinimo vertinimą pranešime apie kaltinimus Komisija grindė įvairiais įrodymais, tarp kurių susitikimas Milane ir dvišaliai bei daugiašaliai kontaktai po to susitikimo, konkrečiai kalbant, 2000 m. spalio 25 d., taigi 2000 m. rudenį įvykęs kontaktas. Iš tiesų pakako tik pranešime apie kaltinimus išdėstytų įrodymų, kad ieškovės būtų įspėtos, jog Komisija gali tuos įrodymus, kaip įrodančius jų kaltę, panaudoti prieš jas. Atsižvelgiant į pranešime apie kaltinimus nurodytus dokumentus, susijusius su po susitikimo Milane įvykusiais kontaktais, su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais susiję dokumentai nebuvo būtini siekiant įrodyti tęstinį pažeidimą ir jo įgyvendinimą. Taigi ginčijamo sprendimo 156 konstatuojamojoje dalyje, konkrečiai kalbant, 128 išnašoje, Komisija taip pat daro nuorodą į 2000 m. spalio 25 d. kontaktą, kuris jau buvo paminėtas pranešimo apie kaltinimus 118 dalyje. Todėl su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais susiję dokumentai savaime nelėmė ginčijamame sprendime Komisijos pateikto rezultato, nes tęstinis pažeidimas ir jo įgyvendinimas po 2000 m. gruodžio 31 d. jau pranešime apie kaltinimus buvo įrodyti remiantis kitais įrodymais.

123 Beje, reikia priminti šio sprendimo 110 punkte nurodytą teismų praktiką, kuria remiantis teisė į gynybą pažeidžiama tik tuo atveju, kai egzistuoja tikimybė, kad administracinė procedūra būtų galėjusi baigtis kitaip, jei pranešime apie kaltinimus nebūtų padarytas procedūros pažeidimas, t. y. šiuo atveju, jei būtų pateiktos aiškios nuorodos į dokumentus, susijusius su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais.

124 Tačiau reikia konstatuoti, kad šioje byloje taip nėra.

125 Kaip konstatuota šio sprendimo 121 punkte, ieškovės galėjo susipažinti su dokumentais, susijusiais su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais, tuo pat metu kaip ir su pranešimu apie kaltinimus, tačiau juose nerado nė menkiausio jų kaltę paneigiančio įrodymo nei per administracinę procedūrą, nei bylą nagrinėjant teisme. Be to, per administracinę procedūrą ieškovės net atsisakė pareikšti poziciją dėl kontaktų po susitikimo Milane, kurie buvo aiškiai paminėti pranešime apie kaltinimus (pranešimo apie kaltinimus 117–123 dalys). Per bylos nagrinėjimą teisme ieškovės nepaaiškino ir nepagrindė, kaip aiškus tų dokumentų nepaminėjimas pranešime apie kaltinimus galėjo padaryti neigiamą įtaką jų gynybos veiksmingumui per administracinę procedūrą ir kaip jos būtų galėjusios veiksmingiau gintis, jei pranešime apie kaltinimus būtų buvusios aiškiai informuotos, kad Komisija ketina ginčijamame sprendime panaudoti 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. dokumentus kaip kaltę patvirtinančius dalyvavimo darant ir įgyvendinant pažeidimą įrodymus. Atvirkščiai, atsižvelgiant į šių dokumentų turinį ir į aplinkybę, kad ieškovės puikiai apie juos žinojo, nes pačios buvo tų dokumentų, kurie buvo parengti jų pačių darbuotojų, autorės, reikia konstatuoti, kad ieškovės neįrodė, kad galėjo juose rasti jų kaltę paneigiančių įrodymų, kiek tai susiję su konkurencijai prieštaraujančio susitarimo egzistavimu ir paskesniu jo įgyvendinimu. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisija, vertindama pažeidimo sunkumą, kad apskaičiuotų baudos dydį, neatsižvelgė į pažeidimo poveikį rinkai. Todėl ieškovės negalėjo įrodyti, kad aplinkybė, jog pranešime apie kaltinimus nebuvo informuotos apie Komisijos ketinimą pasinaudoti aptariamais dokumentais kaip kaltę patvirtinančiais įrodymais, galėjo turėti įtakos jų gynybos veiksmingumui, taigi ir išvadai, kurią Komisija padarė ginčijamame sprendime (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. šio sprendimo 75 punkte minėto 1991 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 56 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką, patvirtintą šio sprendimo 111 punkte minėto 1999 m. liepos 8 d. Sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 80 punktu).

126 Bet kuriuo atveju ieškovės negali teigti, kad nenurodžius tų dokumentų joms galėjo būti sutrukdyta veiksmingai gintis nuo kaltinimo, kad pažeidimas truko iki 2001 m. gruodžio 31 d. Tiek pranešime apie kaltinimus, tiek ginčijamame sprendime Komisija negrindė pažeidimo trukmės 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais. Šiuo požiūriu ginčijamas sprendimas nesiskiria nuo pranešimo apie kaltinimus, kuriame nustatyta, kad, kiek tai susiję su ieškovėmis, pažeidimas buvo tęsiamas ir po

susitikimo Milane, t. y. iki 2001 m. gruodžio 31 d. Todėl ieškovės puikiausiai galėjo pripažinti, kad įrodymai, susiję su kontaktais po susitikimo Milane ir išdėstyti pranešime apie kaltinimus bei ginčijamame sprendime, yra reikšmingi nustatant pažeidimo trukmę, apie kurią Komisija iš esmės nusprendė remdamasi aliuminio fluorido sektoriuje taikoma praktika iš anksto nustatyti kainas ateinantiems ūkiniams metams. Atsižvelgdama į šią praktiką Komisija, remdamasi pranešime apie kaltinimus šiuo atveju aiškiai pateiktais įrodymais, pagrįstai nusprendė, kad aptariamas pusmetis iki 2001 m. gruodžio 31 d. patenka į pažeidimo trukmę. Šiuo atveju papildoma nuoroda ginčijame sprendime į dokumentus, susijusius su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. kontaktais, neturi jokios reikšmės.

127 Be to, reikia pažymėti, kad ginčijamame sprendime Komisijos nustatyta trukmė yra minimali pažeidimo trukmė, nes trumpesni nei pusės metų laikotarpiai skaičiuojami kaip pusė metų, o dauginimo koeficientas, kuris taikomas baziniam baudos dydžiui, abiem atvejais yra tik 0,5. Taigi, net jei pažeidimo trukmė apsiribotų vien susitikimu Milane ir jei nebūtų atsižvelgiama į jame sudaryto susitarimo poveikį ir po to susitikimo palaikytus kontaktus, trukmės veiksnys nustatant baudą būtų toks pats.

128 Tuo remdamasis Bendrasis Teismas daro išvadą, kad, kiek tai susiję su 2000 m. lapkričio 8 d. ir lapkričio 9 d. dokumentais, ieškovių teisė į gynybą nebuvo pažeista ir kad šis kaltinimas turi būti atmestas.

a) Dėl tariamo teisės į gynybą pažeidimo, kiek tai susiję su pažeidimo „laikotarpiu“

129 Kalbant apie tariamą teisės į gynybą pažeidimą, susijusį su pažeidimo trukme, reikia pažymėti, kad ginčijamame sprendime nustatyta pažeidimo trukmė nuo 2000 m. liepos 12 d. iki 2000 m. gruodžio 31 d. yra trumpesnė už pranešime apie kaltinimus nurodytą trukmę, kuri yra nuo 1997 m. birželio 30 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d. Tiesa, ginčijamame sprendime Komisija pateikė tam tikrų įrodymų, kad iki 2000 m. liepos 12 d. susitikimo Milane aliuminio fluorido pramonėje buvo tam tikrų slaptų veiksmų apraiškų, tačiau ji nusprendė, kad nėra tvirtų įrodymų dėl šio ankstesnio laikotarpio (ginčijamo sprendimo 73 konstatuojamoji dalis). Taigi atsižvelgdama į turimų įrodymų įrodomąją vertę Komisija galiausiai sumažino pažeidimo trukmę ir nurodė, kad įtikinamų įrodymų apie kartelį ji turi tik nuo 2000 m. liepos 12 d. (ginčijamo sprendimo 73–76 ir 144 konstatuojamosios dalys).

130 Tokiomis aplinkybėmis tik faktas, kad pranešime apie kaltinimus Komisija buvo laikinai nustačiusi, jog kartelis prasidėjo 1997 m. birželio 30 d., kai Suse įvyko susitikimas, paskui suintensyvėjo po susitikimo Graikijoje 1999 m. liepos 29 d. (pranešimo apie kaltinimus 216 dalis), neturi reikšmės ir negalėjo turėti neigiamos įtakos nei ieškovių interesams, nei jų teisei į gynybą, nes, kiek tai susiję su inkriminuojamo pažeidimo trukme, ginčijamame sprendime ieškovėms galiausiai buvo pateikti lengvesni kaltinimai (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 73 punkte minėto Sprendimo *JFE Engineering ir kt. prieš Komisiją* 435 punktą). Be to, priešingai, nei teigia ieškovės, šis Komisijos nustatyto pažeidimo „laikotarpio“ skirtumas negali pakeisti tęstinio pažeidimo pobūdžio, kaip nurodyta tiek pranešime apie kaltinimus, tiek ginčijamame sprendime. Galiausiai būtina konstatuoti, kad ieškovės turėjo progos tinkamai pateikti pastabas dėl pranešimo apie kaltinimus, įskaitant pastabas dėl požymių, susijusių su ilgesne pažeidimo trukme, nei nustatyta ginčijamame sprendime, kuriuo Komisija teisėtai iš dalies atsisakė kaltinimo ieškovių naudai (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 109 punkte minėto Sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 115 punktą).

131 Todėl reikia atmesti kaltinimą dėl teisės į gynybą pažeidimo, susijusio su Komisijos konstatuoto pažeidimo trukme.

b) Dėl tariamo teisės į gynybą pažeidimo, susijusio su prašymu sumažinti *Fluorsid* baudos dydį ir su tariamu motyvavimo trūkumu

132 Dėl tariamo *Fluorsid* teisės į gynybą pažeidimo, susijusio su jos prašymu sumažinti baudos dydį, reikia visų pirma pažymėti, kad *Fluorsid* neginčija ginčijamo sprendimo, kiek tai susiję su pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymu jai, tačiau skundžiasi, kad jos prašymas sumažinti baudą nepaminėtas pranešime apie kaltinimus, kuris yra neginčijama parengiamoji priemonė. Šiuo klausimu Bendrasis Teismas primena, kad, kaip nustatyta nusistovėjusioje teismų praktikoje, ieškinį dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį galima pareikšti dėl aktų, sukeliančių privalomų teisinių pasekmių, kurios gali daryti poveikį ieškovo interesams ir aiškiai pakeisti jo teisinę padėtį (2007 m. gruodžio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Ferriere Nord*, C-516/06 P, Rink. p. I-10685, 27 punktas). Be to, kai kalbama apie aktus ar sprendimus, kurių rengimas apima kelias stadijas, ieškinį dėl panaikinimo galima pareikšti iš esmės tik dėl priemonių, kuriomis nustatoma galutinė institucijos pozicija procedūros pabaigoje, o ne dėl tarpinių priemonių, kurių tikslas yra tik parengti galutinį sprendimą (1981 m. lapkričio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *IBM prieš Komisiją*, 60/81, Rink. p. 2639, 9 ir 10 punktai ir minėto Sprendimo *Komisija prieš Ferriere Nord* 27–33 punktai).

133 Kadangi šis kaltinimas turi būti aiškinamas taip, kad jame teigiama, jog ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, reikia pažymėti, kad nors išimtinai parengiamojo pobūdžio priemonės negali būti ieškinio dėl panaikinimo objektas, visi jų teisiniai trūkumai gali būti išdėstyti ieškinyje dėl galutinio akto, kurio parengiamoji dalis buvo minėtos priemonės (132 punkte minėto Sprendimo *IBM prieš Komisiją* 12 punktas), t. y. šiuo atveju – ieškinyje dėl ginčijamo sprendimo. Todėl Bendrasis Teismas turi įvertinti, ar šie teisiniai trūkumai atsirado per administracinę procedūrą ir ar jie gali turėti įtakos tos procedūros pabaigoje Komisijos priimto sprendimo teisėtumui (132 punkte minėto Sprendimo *IBM prieš Komisiją* 24 punktas).

134 Remiantis 2002 m. pranešimu dėl bendradarbiavimo darytina išvada, kad pagal šiame pranešime nustatytą atleidimo nuo baudos ar jos sumažinimo programą atleidimo nuo baudos ar jos sumažinimo taikymo įmonei procedūra yra sudaryta iš kelių skirtingų etapų. Tik paskutiniame etape, kai baigiasi administracinė procedūra ir kai Komisija priima galutinį sprendimą, ji tuo sprendimu atleidžia arba neatleidžia nuo baudos ar ją sumažina. Taigi, remiantis 2002 m. pranešime dėl bendradarbiavimo nustatyta sistema, darytina išvada, kad iki galutinio sprendimo priėmimo prašymą atleisti nuo baudos ar sumažinti jos dydį pateikusi įmonė, trumpai tariant, nėra atleidžiama nuo baudos ir jos dydis nėra sumažinamas; ji tik įgyja procesinį statusą, kuris gali virsti į atleidimą nuo baudos ar jos dydžio sumažinimą pasibaigus administracinei procedūrai, jei įvykdomos reikiamos sąlygos (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2011 m. rugsėjo 9 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Deltafina prieš Komisiją*, T-12/06, Rink. p. II-5639, 118 punktą).

135 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 26 dalyje nustatyta, kad jeigu Komisija padaro pirminę išvadą, kad įmonės pateikti įrodymai turi pridėtinę vertę, ji apie savo ketinimą sumažinti baudą informuoja įmonę raštu ne vėliau kaip tą dieną, kai pateikiamas pranešimas apie kaltinimus. Tai taip pat reiškia, kad kai Komisija neketina tenkinti prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, ji neturi pareigos apie tai informuoti suinteresuotąją įmonę pranešimo apie kaltinimus stadijoje. 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 27 dalyje nustatyta, kad Komisija įvertina galutinę kiekvienos įmonės, pateikusios paraišką baudai sumažinti, poziciją visuose sprendimuose, kuriuos priima administracinės procedūros pabaigoje. Taigi tik galutiniame sprendime, kuris priimamas administracinės procedūros pabaigoje, Komisija privalo priimti sprendimą dėl jai pateiktų prašymų atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, o tai ji ir padarė šioje byloje.

136 Darytina išvada, kad Komisija neprivalėjo pranešimo apie kaltinimus stadijoje išreikšti pozicijos dėl *Fluorsid* prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti. Todėl Komisija nepažeidė *Fluorsid* teisės į gynybą ir įvykdė pareigą motyvuoti dėl šio aspekto, nes šioje stadijoje neprivalėjo pateikti savo

pozicijos dėl *Fluorsid* prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti. Dėl tų pačių argumentų tokią pačią išvadą galima daryti ir dėl pranešime apie kaltinimus nepateiktos Komisijos pozicijos dėl *Fluorsid* prašymo sumažinti baudą.

137 Todėl reikia atmesti kaltinimą dėl *Fluorsid* teisės į gynybą pažeidimo, susijusio su jos prašymu atleisti nuo baudos ar ją sumažinti.

D – *Dėl ieškinio trečiojo pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio dėl baudos dydžio apskaičiavimo ir 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punkto pažeidimu*

1. Pirminės pastabos

138 Visų pirma reikia pažymėti, kad šioje byloje taikomos 2006 m. baudų apskaičiavimo gairės.

139 Ieškovės teigia, kad „Komisijos vertinimas, kiek tai susiję su rinkos nustatymu, negali būti ginčijamas <…> dėl esmės“, ir iš esmės nurodo ginčijamo sprendimo motyvavimo trūkumus ir jame esančius prieštaravimus, kiek tai susiję su tos rinkos dydžiu ir apimtimi, būtent dėl to, kad vertindama Komisija neatsižvelgė į Kiniją ir Rusiją, nors šios šalys taip pat susijusios su pažeidimu. Be to, ieškovės kaltina Komisiją, kad vertindama aliuminio fluorido pardavimo EEE vertę ji atsižvelgė į 2008 m. balandžio mėn. *Fluorsid* pateiktus duomenis, o į jos 2008 m. gegužės mėn. pateiktus duomenis neatsižvelgė. Todėl remiantis 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punktu nustatytas baudos dydžio apskaičiavimo pagrindas yra neteisingas.

140 Komisija prašo atmesti šį pagrindą.

141 Šį pagrindą iš esmės galima suskirstyti į tris dalis, t. y. pirma, klaidingas rinkos geografinės apimties ir pažeidimo vertinimas, antra, klaidingas rinkos vertės ir pardavimų nustatymas ir, trečia, klaidingas baudos dydžio nustatymas.

142 Dėl šio klausimo reikia priminti bendruosius principus, reglamentuojančius baudos dydžio nustatymą.

143 Remiantis Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalimi, nustatant baudos, skirtinos už EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimus, dydį reikia atsižvelgti į pažeidimo sunkumą ir trukmę.

144 Nusistovėjusioje teismų praktikoje numatyta, kad konkurencijos teisės pažeidimų sunkumas turi būti nustatytas atsižvelgus į daugelį veiksnių, kaip antai konkrečios bylos aplinkybės, jos kontekstas ir atgrasomasis baudų poveikis, tačiau nėra nustatytas baigtinis ar išsamus kriterijų, į kuriuos būtinai reikia atsižvelgti, sąrašas (2005 m. birželio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 241 punktas; 106 punkte minėto Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją* 54 punktas ir 2009 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Erste Group Bank ir kt. prieš Komisiją*, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ir C-137/07 P, Rink. p. I-8681, 91 punktas).

145 Teismų praktikoje pripažinta, kad nustatant baudų dydį reikia įvertinti pažeidimų trukmę ir visus kriterijus, į kuriuos atsižvelgiama vertinant pažeidimų sunkumą, pavyzdžiui, į kiekvienos įmonės elgesį, vaidmenį, kurį kiekviena jų atliko derinant veiksmus, pelną, kurį šios įmonės gavo iš šių veiksmų, įmonių dydį ir atitinkamų prekių vertę, taip pat pavojų, kurį šios rūšies pažeidimai kelia Europos Sąjungai (žr. 2011 m. gruodžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Chalkor prieš Komisiją*, C-386/10 P, Rink. p. I-13085, 56 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

146 Taip pat buvo nuspręsta, kad turi būti atsižvelgta į tokius objektyvius požymius, kaip antai antikonkurencinių veiksmų turinys ir trukmė, jų skaičius ir intensyvumas, paveiktos rinkos dydis ir žala viešajai ekonominei tvarkai. Taip pat nagrinėjant reikia atsižvelgti į atsakingų įmonių santykinę svarbą ir rinkos dalį bei galimą recidyvą (žr. 145 punkte minėto Sprendimo *Chalkor prieš Komisiją* 57 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

147 Dėl šių kriterijų gausos Komisija turi atlikti išsamų pažeidimo aplinkybių tyrimą (žr. 145 punkte minėto Sprendimo *Chalkor prieš Komisiją* 58 punktą).

148 Siekdama sprendimų, kuriais skiriamos baudos už konkurencijos taisyklių pažeidimą, skaidrumo ir objektyvumo, Komisija priėmė baudų apskaičiavimo gaires (2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 3 punktas). Tose gairėse Komisija nurodė, kaip vertins vienokią ar kitokią pažeidimo aplinkybę ir koks gali būti jų poveikis baudos dydžiui (žr. 145 punkte minėto Sprendimo *Chalkor prieš Komisiją* 59 punktą).

149 Gairėse nustatyta orientacinė elgesio taisyklė, nurodanti sektiną praktiką, nuo kurios konkrečiu atveju administracija negali nukrypti nenurodžiusi priežasčių, atitinkančių vienodo požiūrio principą, ir jose tik aprašytas Komisijos taikomas pažeidimo tyrimo metodas bei kriterijai, į kuriuos ji įsipareigoja atsižvelgti nustatydama baudos dydį (žr. 145 punkte minėto Sprendimo *Chalkor prieš Komisiją* 60 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

150 Iš tiesų gairės yra priemonė, skirta, atsižvelgiant į viršesnę galią turinčius teisės aktus, patikslinti kriterijus, kuriuos Komisija ketina taikyti įgyvendindama jai pagal
Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį suteiktą diskreciją nustatyti baudas. Gairės nėra sprendimo, kuriuo skiriamos baudos, teisinis pagrindas, nes tas sprendimas grindžiamas Reglamentu Nr. 1/2003, tačiau jos bendrai ir abstrakčiai nustato metodiką, kurios Komisija laikosi siekdama tuo sprendimu nustatyti skiriamų baudų dydžius, ir užtikrina įmonių teisinį saugumą (144 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 209–213 punktai ir 2006 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt. prieš Komisiją*, T-259/02-T-264/02 ir T-271/02, Rink. p. II-5169, 219 ir 223 punktai).

151 Taigi, nors gairės negali būti laikomos teisės norma, kurios administracija bet kuriuo atveju turi laikytis, vis dėlto jose nustatytos elgesio taisyklės, nurodančios administracijos praktiką, nuo kurios konkrečiu atveju ji negali nukrypti nenurodžiusi pagrindo, antraip kyla grėsmė, kad bus pažeisti teisinio saugumo ir vienodo požiūrio principai (144 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 209 ir 210 punktai ir 2006 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją*, C-397/03 P, Rink. p. I-4429, 91 punktas).

152 Remiantis šioje byloje taikomų 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 5 punktu, apskaičiuodama baudų dydį Komisija turi remtis su pažeidimu susijusių prekių ar paslaugų pardavimo verte. Į pažeidimo trukmę taip pat turi būti atsižvelgta kaip į svarbią aplinkybę. Su pažeidimu susijusio pardavimo vertės ir pažeidimo trukmės derinys parodo ekonominę pažeidimo svarbą ir santykinę kiekvienos darant pažeidimą dalyvaujančios įmonės reikšmę. 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 6 punkte nustatyta, kad šios aplinkybės pakankamai tiksliai nurodo baudos dydžio lygį ir neturėtų būti laikomos „automatinio ir aritmetinio apskaičiavimo metodo“ pagrindu.

153 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 10 ir 11 punktuose nustatyta, kad skirdama baudą Komisija nustato bazinį baudos dydį kiekvienai įmonei ir vėliau gali tą dydį koreguoti.

154 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 12 ir 13 punktuose nustatyta, kad bazinis baudos dydis nustatomas atsižvelgiant į tiesiogiai ar netiesiogiai su pažeidimu susijusių įmonės parduotų prekių ar paslaugų vertę, įprastai – per paskutinius visus jos dalyvavimo darant pažeidimą metus, atitinkamame geografiniame EEE teritorijos sektoriuje. Remiantis 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 15 punktu, Komisija turi naudotis „geriausia turima informacija“.

155 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punkte nustatyta:

„Kai geografinis pažeidimo plotas apima platesnę nei Europos ekonominės erdvės (EEE) teritoriją (pavyzdžiui, pasaulinių kartelių atveju), susijęs įmonės pardavimas EEE teritorijoje nebūtinai teisingai parodo kiekvienos įmonės svarbą atliekant pažeidimą. Taip gali atsitikti, kai sudaromi pasauliniai rinkos pasidalijimo susitarimai.

Tokiomis aplinkybėmis, siekdama parodyti bendrą susijusio pardavimo EEE teritorijoje dydį ir kiekvienos įmonės santykinę reikšmę atliekant pažeidimą, Komisija gali nustatyti visą su pažeidimu susijusių prekių ar paslaugų pardavimo vertę tam tikroje geografinėje teritorijoje (platesnėje nei EEE), apibrėžti kiekvienos pažeidime [darant pažeidimą] dalyvavusios įmonės pardavimo dalį toje rinkoje ir taikyti šią dalį bendram tų pačių įmonių pardavimui EEE teritorijoje apskaičiuoti. Rezultatas bus naudojamas kaip pardavimo vertė nustatant bazinį baudos dydį.“

156 Remiantis 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 19 punktu, bazinis baudos dydis priklauso nuo pardavimo vertės dalies, apskaičiuotos remiantis pažeidimo sunkumu, padaugintu iš pažeidimo metų skaičiaus. Remiantis 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 20 punktu, pažeidimo sunkumas nustatomas atskirai kiekvienu konkrečiu pažeidimo atveju ir atsižvelgiant į visas su juo susijusias aplinkybes. 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 21 punkte nustatyta, kad paprastai nustatyta pardavimo vertės dalis, į kurią atsižvelgiama, siekia daugiausiai 30 %.

157 Atskirus ieškovių pateiktus kaltinimus reikia vertinti atsižvelgiant būtent į šiuos argumentus.

2. Dėl pažeidimo geografinės apimties ir tariamos rinkos nustatymo klaidos

158 Remiantis 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punktu ir šio sprendimo 142–151 punktuose išdėstytais principais, Komisija neprivalo apibrėžti nagrinėjamų prekių rinkos; ji turi nustatyti tik pažeidimo geografinę apimtį. Šiuo klausimu ginčijamame sprendime Komisija konstatavo, kad per susitikimą Milane kartelio nariai susitarė dėl kainų, pardavimo apimčių ir rinkos pasidalijimo Europoje, Šiaurės Amerikoje, Pietų Amerikoje, Australijoje ir kitose rinkose, kaip antai Turkijos. Taigi, remdamasi savo pačios nustatyta elgesio taisykle, Komisija konstatavo, kad pažeidimas buvo daromas ne tik EEE teritorijoje ir kad jis buvo pasaulinio masto.

159 Ieškovės iš esmės teigia, kad taikydama 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punktą ir vertindama bendrą su atitinkamu geografiniu sektoriumi susijusių prekių ir paslaugų pardavimų vertę Komisija neteisingai ir remdamasi nepakankamais bei prieštaringais motyvais neatsižvelgė į skaičius, susijusius su Rusija ir Kinija.

160 Remiantis ginčijamo sprendimo 33, 51 ir 136 konstatuojamosiomis dalimis darytina išvada, kad nors Komisija nusprendė, kad kartelis yra pasaulinio masto, ji iš jo geografinės apimties pašalino, pirma, Kiniją, nes jai nebuvo taikomi slapti susitarimai, ir, antra, Rusiją, nes „nuoroda į Rusija nepagrindžia susitarimų dėl šios šalies egzistavimo“.

161 Kiek tai susiję su Rusija, ginčijamo sprendimo 84 konstatuojamojoje dalyje esančioje 69 išnašoje Komisija nurodė, kad remiantis Milano susitikimo ataskaita galima teigti, jog Rusija buvo paminėta tik vienintelį kartą tokiais žodžiais: „Rusija – jokių ICF ar IQM interesų“. Šio vienintelio paminėjimo nepakanka įrodyti, kad ginčijamame sprendime nurodytų šalių padaryto pažeidimo geografinė apimtis buvo išplitusi į Rusiją. Todėl Komisija nepadarė klaidos, kai neįtraukė Rusijos į pažeidimo geografinę apimtį. Tokios išvados negalima paneigti remiantis aplinkybe, kad apskaičiuodama su karteliu susijusios pasaulinės aliuminio fluorido rinkos vertę 2000 metais *Boliden* ją įvertino 329 000 000 eurų, įskaitant Rusijos rinkos vertę. Iš tiesų įvertindama tą rinkos vertę 340 000 000 eurų Komisija taip pat atsižvelgė į skaičius, kuriuos pateikė ICF, o šios įmonės teigimu, minėta rinka verta 400 852 695 eurų (ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamojoje dalyje esanti 37 išnaša). 1999 m. rugsėjo 13 d. Monrealyje

(Kanada) įvykusio IFPA susitikimo protokolo ištraukoje taip pat tik nurodyta, kad su Rusija susijusių skaičių nepatikimumas yra toks didelis, kad dėl jo bet kokie bendrais skaičiais grindžiami argumentai negalioja.

162 Kiek tai susiję su Kinija, ieškovės teisingai teigia, kad susitikimo Milane ataskaitoje daroma nuoroda į „Kinijos kainą“. Iš tiesų ginčijamo sprendimo 86 konstatuojamojoje dalyje ši ataskaita yra paminėta, kalbant apie pasiūlos paskirstymo bei aliuminio fluorido tiekėjų numatomų kainų Australijos rinkoje pristatymą, ir joje pasakyta, kad „kaina Kinijoje 2001 m. turėtų būti maždaug 750–760 USD [už toną] „fob“, kai transporto [kaina] yra 10 USD [už toną]. Tačiau savo raštuose Komisija įtikinamai paaiškino, o ieškovės dublike to nepaneigė, kad ši nuoroda į kainą Kinijoje turi būti suprantama kaip susijusi su kainomis, kurias Kinijos eksportuotojai siūlo savo klientams Australijoje, o ne kaip pardavimų Kinijoje kaina.

163 Tokiomis aplinkybėmis Komisija teisėtai nusprendė, kad Kinija ir Rusija nepriklauso geografinėms zonoms, kuriose įgyvendinamas kartelis. Todėl Komisija nepadarė klaidos, kai ginčijamame sprendime konstatavo geografinės rinkos apimtį pagal 2006 m. baudų nustatymo gairių 18 punktą.

164 Todėl ieškinio trečiojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti.

3. Dėl rinkos ir aliuminio fluorido pardavimo vertės EEE

165 Ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad aliuminio fluorido rinkos vertė EEE grindžiama kartelio narių pateiktais vertinimais atsakymuose į 2008 m. balandžio 11 ir 14 d. Komisijos pateiktus prašymus suteikti informacijos.

166 Atsakymuose į šiuos prašymus *Fluorsid* pirmiausia 2008 m. balandžio mėn. nurodė, kad ta rinkos vertė buvo 73 195 200 eurų, o vėliau, 2008 m. gegužės 16 d., kad ji buvo 46 920 000 eurų.

167 Pirma, dėl ieškovių argumentų, kad 2008 m. gegužės mėn. pateikti skaičiai yra tikslesni ir Komisija turėjo atsižvelgti į šiuos skaičius, o ne į tuos, kuriuos *Fluorsid* pateikė 2008 m. balandžio mėn., reikia pažymėti, kad ieškovės nesugebėjo pateikti pakankamai išsamaus ir įtikinamo paaiškinimo šiam argumentui pagrįsti. Šis argumentas juo labiau neįtikinamas, nes iš pradžių *Fluorsid* pateikti duomenys, t. y. 73 195 200 eurų, yra labai panašūs į IQM (75 000 000 eurų) bei ICF (82 057 530 eurų) pateiktus duomenis ir tik vienintelė *Boliden* nurodė daug mažesnę sumą, t. y. 53 000 000 eurų, kuria įvertino aliuminio fluorido rinkos vertę EEE. Tačiau ieškovėms nepavyko pateikti įtikinamo paaiškinimo dėl šio *Fluorsid* ir *Boliden* pateiktų duomenų palyginimo *in tempore suspecto* ir pakankamai pagrįsti argumentą, kad 2008 m. gegužės mėn. pateikti skaičiai yra patikimesni už 2008 m. balandžio mėn. pateiktus skaičius. Dėl šio aspekto jos tik nurodė, kad skirtumas tarp šių skaičių paaiškinamas skirtingu aliuminio fluorido suvartojimo EEE vertinimu, kuris yra ne 25 kg tonai, kaip jos teigė nustatydamos 2008 m. balandžio mėn. pateiktus skaičius, o 16 kg tonai, todėl ir sumažėja aliuminio fluorido rinkos EEE vertė. Tačiau šis miglotas ieškovių teiginys nepagrįstas jokiais įrodymais. Todėl ieškovės teisiškai neįrodė, kad 2008 m. gegužės mėn. skaičiai yra tikslesni už 2008 m. balandžio mėn. pateiktus skaičius. Tokiomis aplinkybėmis Komisija teisėtai pagrindė skaičiavimus 2008 m. balandžio mėn. kartelio narių pateiktų skaičių aritmetiniu vidurkiu, kurį ji suapvalino.

168 Taigi, nesant pagrįstos priežasties pasitikėti 2008 m. gegužės mėn. *Fluorsid* pateiktais skaičiais, Komisija galėjo pagrįstai remtis 2008 m. balandžio mėn. *Fluorsid* pateiktais duomenimis, kaip geriausia turima informacija, kaip tai suprantama remiantis 2006 m. baudų nustatymo gairių 15 punktu, ir taip įvertinti aliuminio fluorido rinkos EEE vertę.

169 Be to, kalbant apie ieškovių suinteresuotumą ginčyti, kad nebuvo atsižvelgta į aliuminio fluorido rinkos EEE vertę, kurią jos nurodė 2008 m. gegužės mėn., reikia pažymėti, kad, remiantis 2006 m. baudų nustatymo gairių 22 punktu, siekdama nustatyti, ar pardavimo vertės dalis, į kurią turi būti atsižvelgta

tam tikru atveju nustatant bazinį baudos dydį, turėtų būti 0–30% mažesnė, ar didesnė už tą vertę, Komisija atsižvelgia į kelis veiksnius, pavyzdžiui, pažeidimo pobūdį, visų susijusių šalių bendrą rinkos dalį, pažeidimo geografinį plotą, pažeidimo įgyvendinimą (arba neįgyvendinimą).

170 Kalbant apie visų susijusių šalių bendrą rinkos dalį, pažymėtina, kad Komisija, remdamasi ginčijamo sprendimo adresačių pateiktais skaičiais, ginčijamame sprendime visų pirma nusprendė, kad *Boliden* padalinio „Noralf“ pardavimų vertė EEE 2000 m. buvo 12 731 118 eurų (ginčijamo sprendimo 9 konstatuojamoji dalis), *Fluorsid* pardavimų vertė – 2 717 735 eurai (ginčijamo sprendimo 15 konstatuojamoji dalis), o ICF pardavimų vertė – 8 146 129 eurai (ginčijamo sprendimo 25 konstatuojamoji dalis). 2000 m. IQM nepardavė aliuminio fluorido EEE (ginčijamo sprendimo 29 konstatuojamoji dalis). Taigi ginčijamo sprendimo adresačių, kurios 2000 m. pardavė aliuminio fluoridą EEE, visa bendra pardavimų vertė yra 23 594 982 eurai.

171 Paskui Komisija nustatė, kad bendra aliuminio fluorido pardavimų EEE 2000 m. vertė yra 71 600 000 eurų, t. y. kartelio narių nurodytų skaičių vidurkis. Tuo remdamasi ji padarė išvadą, kad bendra ginčijamo sprendimo adresačių rinkos dalis yra 33 % EEE rinkos (ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamoji dalis).

172 Galiausiai nustatydama bazinį baudos dydį pardavimo vertės dalies pagrindu Komisija nurodė, kad atsižvelgia į aplinkybę, jog bendra ginčijamo sprendimo adresačių rinkos dalis EEE 2000 m. neviršijo 35 % (ginčijamo sprendimo 237 konstatuojamoji dalis.

173 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia pažymėti, kad aplinkybė, jog Komisija atsižvelgė į 2008 m. balandžio mėn. pateiktus skaičius, o ne į 2008 m. gegužės mėn. skaičius, ieškovėms buvo naudinga. Iš tiesų ginčijamo sprendimo adresačių rinkos dalis EEE yra tuo mažesnė, kuo bendra rinkos vertė didesnė, ir atvirkščiai. Taigi kartelio narių bendra pardavimo vertė yra 23 594 982 eurai ir sudaro maždaug 33 % bendros aliuminio fluorido pardavimo vertės EEE 2000 m., kuri buvo 71 600 000 eurų, remiantis 2008 m. balandžio mėn. pateiktais *Fluorsid* duomenimis. Tačiau remiantis bendra aliuminio fluorido pardavimo verte EEE 2000 m., kuri buvo 46 920 000 eurų remiantis 2008 m. gegužės mėn. *Fluorsid* pateiktais skaičiais, vidurinė rinkos vertė būtų 64 244 250 eurų, o adresačių pardavimo vertės dalis – didesnė, t. y. maždaug 37 %, ir tai būtų mažiau palanku ieškovėms.

174 Todėl reikia atmesti ieškovių kaltinimą, kad apskaičiuojant bazinį baudos dydį nebuvo atsižvelgta į aliuminio fluorido rinkos EEE vertę, kurią jos nurodė 2008 m. gegužės mėn.

175 Antra, kalbant apie tariamą motyvavimo trūkumą, reikia priminti principus, reglamentuojančius Komisijai nustatytą pareigą motyvuoti, kurie išvardyti šio sprendimo 100 punkte.

176 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamojoje dalyje remdamasi būtent 2008 m. balandžio mėn. *Fluorsid* pateiktais skaičiais, atspindinčiais aliuminio fluorido rinkos EEE vertę, Komisija netiesiogiai nusprendė, kad 2008 m. gegužės mėn. *Fluorsid* pavėluotai pateikti skaičiai yra nereikšmingi. Kadangi nustatydamos šią aliuminio fluorido rinkos EEE vertę IQM, ICF ir iš pradžių ieškovės pateikė panašaus dydžio skaičius, ieškovės galėjo suprasti, kokį metodą šiuo atveju ginčijamame sprendime taikys Komisija, ir tai joms sudarė sąlygas tą sprendimą užginčyti, o Bendrajam Teismui atlikti jo teisėtumo iš esmės kontrolę. Šiuo klausimu Bendrasis Teismas primena, kad nors remiantis EB 253 straipsniu Komisija privalo nurodyti faktines ir teisines aplinkybes, nuo kurių priklauso sprendimo pagrįstumas, ir teisinius argumentus, kuriais remdamasi priėmė tą sprendimą, pagal tą nuostatą nereikalaujama, kad ji aptartų visus faktinius ir teisinius aspektus, kurie buvo svarstomi per administracinę procedūrą (šio sprendimo 100 punkte minėto Sprendimo *VBVB ir VBBB prieš Komisiją* 22 punktas; šio sprendimo 100 punkte minėto Sprendimo *Belasco ir kt. Prieš Komisiją* 55 punktas; šio sprendimo 100 punkte minėto Sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją* 127 punktas ir šio sprendimo 100 punkte minėto Sprendimo *Romana Tabacchi prieš Komisiją*

233 punktas). Tai juo labiau taikytina tuo atveju, kai, kaip iš šioje byloje, atitinkama šalis pavėluotai, t. y. *in tempore suspecto*, pateikia tokius duomenis ir kai tie duomenys prieštarauja pirma jos pateiktiems duomenims.

177 Todėl kaltinimas, susijęs su motyvavimo trūkumu, turi būti atmestas.

4. Dėl baudos dydžio nustatymo

178 Kadangi ieškovės apskritai ginčija Komisijos nustatyto baudos dydžio teisėtumą, reikia priminti, pirma, kad ginčijamame sprendime Komisija teisėtai konstatavo, jog egzistavo kartelis, kuriame dalyvavo ieškovės. Be to, Komisija teisiškai įrodė, kad per susitikimą Milane sudaryto susitarimo buvo laikomasi 2000 m. antrąjį pusmetį ir kad dėl tos priežasties ginčijamo sprendimo adresatės, įskaitant ieškoves, realiai įgyvendino kartelį (žr. šio sprendimo 79–101 punktus ir ginčijamo sprendimo 239 konstatuojamąją dalį).

179 Be to, reikia pažymėti, kad, remiantis 2006 m. baudų nustatymo gairių 23 punktu, Komisija turėjo teisę nuspręsti, jog šiuo atveju nustatytas pažeidimas, kurio esmė yra būtent horizontalus kainų nustatymo susitarimas, dėl savo pobūdžio laikomas vienu sunkiausių konkurencijos ribojimo atveju (ginčijamo sprendimo 236 konstatuojamoji dalis).

180 Todėl Komisija, nepadarydama klaidos, galėjo taikyti 2006 m. baudų nustatymo gairių 25 punktą, kuriame pasakyta, kad „nepriklausomai nuo įmonės dalyvavimo pažeidime trukmės, Komisija prie bazinio baudos dydžio pridės sumą, lygią 15 %–25 % pardavimo vertės <…>, siekdama atgrasyti įmones [būtent] nuo horizontalių kainų nustatymo [ir] rinkos pasidalijimo <…> susitarimų“, ir konkrečiai atsižvelgti į tokius veiksnius, kaip antai pažeidimo pobūdį, visų dalyvių bendrą rinkos dalį, pažeidimo geografinę apimtį ir pažeidimo įgyvendinimą (arba neįgyvendinimą), kaip numatyta 2006 m. baudų nustatymo gairių 22 punkte.

181 Ginčijamame sprendime Komisija nusprendė, kad kartelio narių bendra rinkos dalis EEE 2000 m. neviršijo 35 % (ginčijamo sprendimo 237 konstatuojamoji dalis su nuoroda į to sprendimo 33 konstatuojamąją dalį) ir kad pažeidimo geografinė apimtis buvo pasaulinio masto (ginčijamo sprendimo 238 konstatuojamoji dalis su nuoroda į to sprendimo 136 konstatuojamąją dalį). Komisija, be kita ko, nurodė, kad atsižvelgė į tai, jog rinkos dalis buvo mažesnė nei 35 %, ir tuo remdamasi nustatė, kad ieškovių pardavimo dalis yra 17 %, kuria remiantis turėjo būti nustatytas bazinis skirtinų baudų dydis (ginčijamo sprendimo 240 konstatuojamoji dalis). Kadangi ieškovės pakankamai aiškiai ir tiksliai neužginčijo ginčijamame sprendime šiuo atveju taikyto metodo, reikia daryti išvadą, kad Komisija nepadarė klaidos, kai remdamasi šiais duomenimis nustatė baudos dydį.

182 Darytina išvada, kad kaltinimas, susijęs su klaidingu baudos dydžio apskaičiavimu, turi būti atmestas.

183 Todėl reikia atmesti ir trečiąjį ieškinio pagrindą bei visą ieškinį.

184 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia atmesti visus reikalavimus dėl panaikinimo. Be to, kiek tai susiję su papildomai pateiktu prašymu pakeisti ieškovėms skirtos baudos dydį, remiantis būtent išdėstytais argumentais, Bendrajam Teismui nereikia pasinaudoti neribota kompetencija ir patenkinti šį prašymą.

185 Todėl reikia atmesti visą ieškinį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

186 Pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovės bylą pralaimėjo, jos turi padengti Komisijos bylinėjimosi išlaidas pagal jos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (pirmoji kolegija)

nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Nurodyti *Fluorsid SpA* ir *Minmet financing Co*. padengti savo ir Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Azizi Labucka Frimodt Nielsen

Paskelbta 2013 m. birželio 18 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

Ginčo aplinkybės 1

I – Faktinės aplinkybės 2

II – Ginčijamas sprendimas 3

A – Ginčijamo sprendimo rezoliucinė dalis 3

B – Ginčijamo sprendimo motyvai 4

1. Dėl aliuminio fluorido sektoriaus 4

2. Dėl susitikimo Milane ir dėl kartelio įgyvendinimo 4

3. Dėl EB 81 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies taikymo 5

4. Dėl pažeidimo trukmės 5

5. Dėl baudos dydžio nustatymo 5

6. Dėl lengvinančių aplinkybių 6

Procesas ir šalių reikalavimai 7

Dėl teisės 7

I – Dėl priimtinumo 7

A – Pirminės pastabos 7

B – Dėl ieškinio apimties 8

C – Dėl Minmet ieškinio priimtinumo 8

II – Dėl esmės 11

A – Panaikinimo pagrindų santrauka 11

B – Dėl ieškinio pirmojo pagrindo, susijusio su EB 81 straipsnio pažeidimu 11

1. Pirminės pastabos 11

2. Ginčijamo sprendimo turinio priminimas 13

3. Dėl pažeidimo įrodymo 14

C – Dėl ieškinio antrojo pagrindo, susijusio su teisės į gynybą pažeidimu 17

1. Pirminės pastabos 17

2. Dėl tariamo teisės į gynybą pažeidimo, susijusio su dokumentais dėl kontaktų po susitikimo Milane 19

a) Dėl tariamo teisės į gynybą pažeidimo, kiek tai susiję su pažeidimo „laikotarpiu“ 22

b) Dėl tariamo teisės į gynybą pažeidimo, susijusio su prašymu sumažinti Fluorsid baudos dydį ir su tariamu motyvavimo trūkumu 23

D – Dėl ieškinio trečiojo pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio dėl baudos dydžio apskaičiavimo ir 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punkto pažeidimu 24

1. Pirminės pastabos 24

2. Dėl pažeidimo geografinės apimties ir tariamos rinkos nustatymo klaidos 26

3. Dėl rinkos ir aliuminio fluorido pardavimo vertės EEE 27

4. Dėl baudos dydžio nustatymo 29

Dėl bylinėjimosi išlaidų 30